І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIV. Ч. 154. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 25-го СЕРПНЯ 1967 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, AUGUST 25, 1967 No. 154. VOL. LXXIV.

— ОСТАННІ ВІСТІ —

Четвер, 24-го серпня 1967

В АМЕРИЦІ

ПАЛАТНА ПІДКОМІСІЯ ПОШТОВИХ СПРАВ схвалила збільшити платні поштовим працівникам на 6 відсотків, а всім іншим державним працівникам на 4.5 відсотка. Ця сама підкомісія схвалила до 1969-го року зрівняти заробітки державних працівників із відповідними категоріями в приватних підприємствах. Ці компромісові пропозиції голови Підкомісії конґресмена з Арісони Морріса К. Юдолла збільшать видатки державної скарбниці на 73 мільйони дол. в порівнянні з проєктом, що його зголосив Уряд президента Джансона. Збільшені платні мали б обов'язувати від 1-го жовтня цього року.

РОМНІ ВИПЕРЕДЖУЄ ДЖАНСОНА в опитуваннях Американського Інституту Публічної Опінії д-ра Джорджа Геллупа. Переведені опитування після расових заворушень виявляють, що популярність губернатора Мишіґену Джорджа Ромні збільшилася на 8 відсотків і становила 49 відсотків, а президент Джансон дістав тільки 41 відсоток голосів опитуваних. 10 відсотків не дали відповіді. В половині червня 52 відсотки опитуваних заявляли, що Джансон добре виконує свою працю в Білому Домі, тепер цей відсоток зменшився до 39-ох. Це найнижчий відсоток популярности президента ЗДА від 1952-го року (президентура Гаррі С. Трумана).

МИШІҐЕНСЬКИЙ ГУБЕРНАТОР ДЖОРДЖ РОМНІ відкидає федеральний плян зменшити число вояків Національної Ґвардії в стейті Мишіґен, яке тепер становить 10,317. Федеральний Уряд пропонує зменшити те число до 9,600. Ромні заявляє, що недавні засорушення в Дітройті виявили, що число вояків Національної Ґвардії в стейті Мишіґен треба збільшити до 12,000. Під час заворушень в Дітройті в службі були 8,200 вояків. Ромні просить Конґрес, щоб окремим законом влегшив губернаторам дістати поміч федерального війська на випадок потреби. Ромні нарікає, що президент Джансон запізно прислав федеральне військо до Дітройту.

З ДРУГІЙ ДЕКАДІ СЕРПНЯ ЗНАЧНО ЗМЕНШИЛОСЯ число проданих авт, що свідчить про те, що економіка ЗДА збільшується в непевному темпі, хоч урядові економісти твердять протилежне, домагаючися збільшення податків на сповільнення темпу росту економіки. Корпорація Дженерал Моторс продала від 11-го до 20-го серпня 79,252 авта, на 13 відсотків менше, як в тому самому часі минулого року, коли продали були 102,391 авто. Корпорація Крайслер продала в другій декаді серпня 22,289 авт, а в 1966-му році — 33,833. Корпорація Амерікен Моторс продала 3,705 авт, на 38 відсотків менше, як в 1966-му році, коли продано 6,746 авт.

В ЛИПНІ Ц.Р. ПРИБУЛО ДО ЗДА РЕКОРДОВО високе число туристів із закордонних держав, за винятком із сусідніх американських держав Мехіко і Канади. Це число становило в липні 239,889, на 67.0 відсотка більше, як в липні 1966-го року. З Мехіко в липні прибуло до ЗДА 46,892 особи, на 10 відсотків більше, як в тому самому місяці минулого року. В перших сімох місяцях ц.р. до Америки прибуло з Европи 782,000 осіб, на 24.4 відсотка більше, як в тих самих місяцях 1966-го року.

У СВІТІ

ПІВДЕННО-В'ЄТНАМСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР НҐУЄН КАО КІ ПРИСЛАВ листа голові Палати Репрезентантів конґресменові Джанові МекКормикові і віце-президентові Гюбертові Гомфрі, як голові Сенату, з запевненням, що президентські вибори у Південному В'єтнамі ведені чесно, дармащо він признав, що в Південному В'єтнамі нема ще зрозуміння для демократії з її традиціями. Лист Као Кі стоїть у зв'язку з різкими голосами критики на адресу південно-в'єтнамського уряду за його поведення в часі виборів.

100-ЧЛЕННИЙ ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ СВІТОВОЇ РАДИ ЦЕРКОВ ПРИЙНЯВ на своїх нарадах у Кандії на Креті резолюцію в справі Середнього Сходу, в якій стверджує право Ізраїлю на існування, як самостійна держава, але заперечує йому право анектування силою арабських земель.

В ЄМЕНІ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ГРОМАДЯНСЬКА ВІЙНА, при чому роялісти повідомили, про захоплення міста Єганна за 28 миль на південний захід від столиці Ємену Сани та про обстрілювання мінометами єгипетської військової бази за 10 миль від Сани. Теперішній республіканський режим в арабській країні Ємен спірається майже виключно на єгипетському війську, — більшість єменських арабів підтримують „імама", короля, який не хотів підпорядкуватися „соціялістичному" президентові Єгипту Насcерові і тому Насcер збройно підтримав 3 роки тому переворот проти „імама".

АЛЬЖИРСЬКЕ РАДІО ПОВІДОМИЛО, що в південному Альжирі схоплено американський „шпигунський літак", що його пільотом був якийсь швайцарець. Той літак прилетів до Альжиру з Ніґерії і буцім-то був вивінований „шпигунським вирядом". Альжирці арештували залогу, але скільки осіб становили її, які прізвища тих „шпигунів" та які це були „військові об'єкти", що їх ніби фотографовано з літака — про це не сказано.

НА ЖЕНЕВСЬКІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ РОЗЗБРОЄННЯ ДЕЛЕҐАТИ ЗДА Й СССР ЗГОЛОСЯТЬ буцім-то в наступному тижні спільний текст договору проти поширення атомової зброї, з пропущенням точки про міжнародну контролю в неатомових державах, щодо чого ЗДА й СССР не могли порозумітись. Совєти все ще відтягають цю справу, щоб не наразитись на закид збоку Пейпінґу, що вони ще раз „зрадили" комунізм і „злигались з американськими імперіялістами". Москва — подають газети — не вдоволена, що президент Джансон проголосив був, що совєтський делеґат Алексєй Рощін приспішив поворот до Женеви з Америки голови американської делеґації Вільяма Фостера.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ УРЯД НІҐЕРІЇ ВІДКИНУВ пропозицію збунтованої Східньої провінції, яка проголосила себе самостійною Республікою Біяфрі, щоб припинити громадянську війну на базі визнання самостійности тієї окремої республіки. Голова цетрального уряду каже, що можна переговорювати про новий адміністраційний поділ Ніґерії, але тільки на базі принципу про збереження її державної цілости. Тим часом тамошня громадянська війна продовжується і обидві сторони поворять про перемогу.

СОВЄТСЬКА АҐЕНЦІЯ ТАСС ПОВІДОМИЛА, що директором нової школи космічної фізики над Байкальським озером в Сибірі став Бруно Понтекорво — італійський учений, який спершу працював в Америці над розвитком її першої атомової бомби, після того перенісся до Британії — зрадив большевикам різні атомові тайни Америки і Британії і втік до Совєтів в 1950 році.

ШАХ ІРАНУ У БІЛОМУ ДОМІ

Іранський шах Різа Палеві — посередині — перевів дводенні наради з президентом Джансоном. Праворуч шаха — пані Джансон.

Палата признала на космічну програму $4.58 більйона

Вашинґтон. — Палата Репрезентантів схвалила на космічну програму $4.58 більйона. Цей проєкт схвалили більшістю 312-ох до 92-ох голосів. Схвалена сума є на пів більйона менша від тієї, якої домагався Уряд президента Джансона. Схвалений проєкт переслали до Сенату. Палата не схвалила $71.5 міль. на проєкт Вояджер, який є першим кроком запляованого досліду пляненти Марс, призначеного на 1973-ий рік. Президент Джансон погодився на те, щоб скреслити з проєкту цю суму, бо в січні цього р., коли Уряд проєктував видатки на космічну програму, була корисніша фінансова ситуація. Та хоч Палата зменшила видатки на космічну програму на $517 мільйонів, то програма Аполло, згідно з якою американські астронавти мають залетіти на Місяць коло 1970-го року, зовсім незмінена.

Міні підтримує проєкт збільшити податки

Вашинґтон. — Голова Американської Федерації Праці — Конґресу Індустрійних Організацій Джордж Міні, зізнаючи 23-го серпня в Палатній Комісії Способів і Засобів, підтримав урядовий проєкт збільшити прибуткові податки, щоб зменшити дефіцит у федеральному бюджеті, але він заявив, що це збільшення повинно бути справедливо розділене між заможними і менше заможними платниками, а не так, як пропонує Уряд, щоб всі, незалежно від заможности, платили 10 відсотків більше податку. На думку Міні, корпорації повинні принести більшу жертву на те, щоб фінансувати війну у В'єтнамі, а не таку саму, як приватні платники податків. Міні сказав: „Рівність жертви повинна бути заснована на здібності жертвувати". Міні домагається, щоб в цьому випадку оподатковані були і ті вартісні папери (бонди), які є звільнені від оподаткування. Міні сказав, що він не турбується так високою дефіциту у федеральному бюджеті, коли не буде збільшення податків, як тим, що тоді збільшилися б відсотки від позичок, що спричинило б більші витрати федеральній скарбниці, стейтовим леґіслятурам та міським самоуправам, які позичають гроші на різні цілі, в тому і на будову помешкань.

В Ню Йорку поліція сконфіскувала арсенал зброї

Ню Йорк. — 23-го серпня поліція викрила цілий арсенал зброї, сконфіскувавши протитанкову рушницю, механічну пальну зброю, рушниці, револьвери, ручні ґранати та 250,000 бойових набоїв. Заарештовано 4-ох осіб, з яких дві мають бути членами правого Товариства ім. Джана Бірча. В рейді взяли участь 20 поліцистів та урядовці Окружної Прокуратури на Бронксі. Поліція слідкувала за збирачами цього арсеналу впродовж двох місяців за допомогою окремих аґентів, яким вдалося здобути довір'я заарештованих. Рапідозрені мали вбити директора Американського Інституту Марксистських Студій Герберта Аптекара, який є членом Крайового Комітету Комуністичної партії ЗДА. Вони мали збомбувати відділ робітників, які працюють в програмі поборювання вбогости на Бронксі, і які в більшості є муринами. З Окружної Прокуратури повідомляють, що власники сконфіскованого арсеналу, купуючи зброю, подавали прізвища комуністів і адресу комуністичного часопису „Дейлі Воркер". Знайдення цього арсеналу є новим арґументом на те, щоб загострити приписи при продажу пальної зброї.

ТИСЯЧІ УКРАЇНЦІВ МУСЯТЬ ЇХАТИ В КАЗАХСТАН НА ДРУГІ ЖНИВА

У зв'язку з постійною втечею селян і механізаторів з цілинних земель у посушливому Казахстані, там виникла загроза, що навіть існуючий посередній урожай не буде вчасно зібраний. Тому ЦК КПУ посилає тисячі колгоспників, особливо механізаторів, на жнивування в Азію. Один приклад з „Радянської України" з 18 серпня: „Завершивши жнива на своїх полях, 350 подільських механізаторів виїхали в цілинні радгоспи Кокчетавської області, щоб допомогти своїм далеким друзям зібрати ювілейний урожай. Разом з комбайнерами на схід вирушили і спеціялісти обласного управління хлібопродуктів. На них чекають елеватори, склади, лабораторії цілинних районів країни".

20 обсерваторів виїздять із ЗДА на вибори у Південному В'єтнамі

Вашинґтон. — 20 американських громадян прийняли запрошення від президента Джансона — поїхати до Південного В'єтнаму в характері обсерваторів тамошніх президентських виборів, що відбудуться 3 вересня ц. р. Між тими особами є три губернатори, три сенатори, група конґресменів, високі духовники, бизнесмени і робітничі діячі, з обох американських партій. Президент запросив також голову сенатської Комісії для закордонних справ, сенатора Дж. В. Фулбрайта, відомого критика політики Уряду у В'єтнамі та критика отих виборів у Південному В'єтнамі, однак сен. Фулбрайт заявив, що він має на той час вже інші зобов'язання. Ця група американських обсерваторів відлетить з Вашинґтону в найближчий понеділок 28 серпня ц. р. і вернеться 6 вересня, в три дні після південно-в'єтнамських виборів. Південно-в'єтнамський уряд, у відповідь на критичні голоси американської преси та різних членів Конґресу щодо поведення державних властей у Південному В'єтнамі супроти опозиційних цивільних кандидатів, вистосував був запрошення до Сенату, щоб той вислав своїх обсерваторів, — але Сенат відмовився, — тепер окремі члени Конґресу поставились позитивно до запрошення, отриманого від президента Л. Б. Джансона.

Тим часом на воєнному фронті у В'єтнамі продовжується важке бомбардування Північного В'єтнаму. Американські власті заперечили, наче б в останніх днях збомбардовано центр столиці Північного В'єтнаму Ганою, при чому — за твердженням тамошнього уряду — мало згинути 100 цивільних осіб. Американське командування проголосило, що найближче до Ганою бомбардування стосувалося об'єктів, положених у віддалі 5 миль від центру міста. Північно-в'єтнамські власті твердять, що над Ганоєм і його найближчою околицею збито 10 американських літаків, і що „багато" американських членів летунської залоги вбиті або полонені.

Совєтський Союз „перестерігає" проти поширювання війни у В'єтнамі

Москва. — Совєтський Союз проголосив „пересторогу", що „кожний новий крок З'єднаних Держав посилити війну у В'єтнамі невідхильно веде до обов'язкових відплатних дій". Однак у тій заяві нічого не сказано, які саме відплатні дії вона має на увазі та з чиєї сторони. Совєтська заява проголошена у формі комунікату, розіслано офіційною аґенцією „офіційні кола". Совєтський ТАСС-а з покликанням на уряд твердить, що останні налети проти Північного стосувалися також „густо заселених місцевостей" і що Америка посилила свої воєнні дії однаково супроти Північного В'єтнаму, як на терені Південного. Совєти закидають американському Урядові, що він „не хоче дивитись в очі реальним фактам" та що продовжує вести „злочинну" війну, яка „щораз погіршує міжнародну ситуацію".

Уряд Комуністичного Китаю схвалює знищення британської амбасади у Пейпінґу

Пейпінґ. — Проголошено офіційну заяву комуно-китайського уряду в якій він схвалює останню велику демонстрацію проти британської амбасади, при чому здемольовано внутрішнє уладження амбасади, спалено її меблі й акти, побито керівника амбасади шарж д'аффер Доналда Гопсона врешті підпалили будинок амбасади. Урядова заява виправдує ті акти, як вияв „спонтанного обурення" китайців фактом, що британська амбасада не хотіла взагалі прийняти ультимативної ноти, яка вимагала, що у Гонґ Конґу, який знаходиться під британською адміністрацією, відкликано репресії, застосовані там супроти китайської комуністичної преси. Британський прем'єр Гаролд Вільсон і міністер закордонних справ Джордж Бравн, на вістку про події в Пейпінґу, перервали свої відпустки й відбули разом з іншими членами уряду довгу нараду. За вістками преси — британський уряд не квапиться першим зривати дипломатичні зв'язки з Комуністичним Китаєм, що його визнав був у 1949 році, головно з уваги на дві причини: щоб не утруднювати ще більше ситуації Гонґ Конґу і щоб не наражати життя і безпеку британських громадян у Китаї. Британська місія у Пейпінґу нараховує 54 особи, в тому числі 18 жінок і 12 дітей. Вони хочуть виїхати, але китайці твердять, що „нема місця на літаках".

Відкрито вишкільні курси пластунів

Іст Четгем, Н. И. — На Пластовій Оселі „Вовча Тропа" в Іст Четгем, Н. И. розпочалися 20-го серпня курси-табори для вишколу новацьких і юнацьких виховників із 131 учасником. Офіційне відкриття 10-тиденного вишколу розпочалося молитвою і піднесенням прапорів о год. 3-ій по полудні, в присутності членів КПСтаршин в ЗДА. Відкриття перевела пл. сен. О Кузьмович, голова виховного сектору, комендантами курсів є пл. сен. О. Кулинич, О. Юзенів та М. Оленич. Учасники та учасниці вишколів приїхали із усіх частин ЗДА і Канади, включаючи Міннеаполіс, Шікаґо, Едмонтон. Більшість із них у віці 16 - 19 років. Вони переходитимуть практичні та теоретичні дисципліни, щоб у найближчому майбутньому вести в Пл. Станицях працю як т. зв. братчики і сестрички новацтва і впорядники юнацтва. Молоді курсанти приступили до своїх занять, які в цілості є їм точковані та будуть закінчені письмовими іспитами. На „Вовчій Тропі" таборують ще також останній тиждень юначки та новачки, в числі 150, так що під цю пору „Вовча Тропа" має біля 300 осіб української пластової молоді.

СОВЄТСЬКОГО НАУКОВЦЯ НЕ ДОПУСТЯТЬ БОДАЙ ДО „СПЕЙС ЦЕНТРУ" ТА „АРСЕНАЛУ"

Гантсвіл, Алабама. — Тут відбувається Крайова Конференція в справах контролі керованих ракет і космічного лету, на яку, між іншими, приїхав і совєтський фахівець А. Лєтов, голова Комітету автоматичної контролі. Він має виголосити наукову доповідь. Представники НАТО вважають його приїзд за корисне явище в справі обміну науковими знаннями між ЗДА і СССР. Право на в'їзд до Гантсвілу видав А. Лєтову Державний Департамент, однак, його не допустять до оглядин Маршал Спейс Флайт Центру, ані Арсеналу в Редстоні.

ЇЇ ЕКСЦЕЛЕНЦІЯ УКРАЇНА МАЛА СВІЙ ДЕНЬ НА ВСЕСВІТНІЙ ВИСТАВЦІ В МОНТРЕАЛІ

Монтреаль, Канада. — Вівторок, 22-го серпня ц. р. на Світовій Виставці Експо-67 в Монтреалі називався формально-офіціяльно: „Спеціяльний День Української Радянської Соціялістичної Республіки". Але ані ця назва, ані велика „всесоюзна" червона плахта із серпом та молотом і багато менших „республіканських" таких же червоних із широкою синьою смугою внизу, ані торочення Тороньки, заступника голови Ради Міністрів т. зв. УРСР про „ленінську національну політику" та про „шлях до комунізму" не могли притьмарити справжньої України, переможеної, але непобореної Її Ексцеленції України, яка появилася того дня на ЕКСПО у незрівняній і неперевершеній красі своєї національної культури, своєї справді солов'їної мови, своєї пісні і танку, своєї національної ноші, в чарі своїх дівчат, що їх подивляли й ентузіястично оплескували десятки тисяч відвідувачів цієї всесвітньої виставки того дня.

Політика в вазі

Як згадано, „День УРСР" на Експо-67 називався „спеціяльним". Такі „спеціяльні дні" на цій виставці мають переважно більші фірми й установи, а народи і країни мають свої „національні дні". Такий „національний день" був початково запляований і для підсовєтської України й його довший час проголошувано як у совєтських публікаціях, так і у формальних повідомленнях Експо. Цей день був запляований на 16-го серпня. Опісля на деякий час про нього „забули" і, вкінці, повідомлено, що 22-го серпня Українська РСР матиме свій „спеціяльний день". Спроба довідатись і перевірити, хто зробив цю зміну — управління Експо чи совєтський павільйон, не мали успіху. Але, без уваги на те, хто це вчинив, призначення для України „спеціяльного" і не „національного дня", має свою політичну мову. Для характеристики згадаємо, що свій „національний день" мали на виставці Британія і її маленька тихоокеанська посілість Маврикій. Під час обидвох цих днів почесну сальву віддано з гармат, а почесну сторожу становив відділ 22-го полку канадійської армії. Під час т. зв. „спеціяльних днів", що його „удостоїлась" й Україна під фірмою т. зв. УРСР, почесну сторожу становлять наймлені та відповідно вишколені працівники Експо, зодягнені в історичні уніформи французької морської піхоти, мабутя, з 17 чи 18-го століття. Вони й віддають під час таких „спеціяльних днів" почесну сальву із старосвітських рушниць, що їх таки на очах публіки кумедно набивають. Таку сальву віддано і на честь Тороньки, заст. голови Ради Міністрів УССР. Маріонетки вітали маріонетку. До речі — офіціяльна інформаційна служба совєтського павільйону подала до преси імена Тороньки та всіх членів офіціяльної делеґації УССР в російській транслітерації: „Пьотр", „Надєжда" і т. п. Усе це говорило своєю мовою.

Культура перемагає політику

Не зважаючи на всю таку й подібну політичну дискримінацію, українська культура заблищала під час того „спеціяльного дня" в усій своїй чарівній красі. Програма дня складалася з офіціяльної частини перед полуднем та із культурно - мистецького спектаклю по полудні. Все це відбулося на замаєній прапорами „Площі Націй". О год. 10-й ранку впродовж пів години перед початком офіціяльної частини відбувалися виступи артистів - солістів. Опісля відбувся вхід на площу поодиноких груп, також в національних костюмах, та більшого відділу моряків із совєтського корабля „Зеніт". Національні одяги, усміхнені дівчата - красуні, що вітали масово зібрану публіку, становили чудовий образ. Опісля відбулося офіціяльне привітання генерального комішенера виставки для Тороньки і делеґації, промова Тороньки українською мовою, з якої рівночасно роблено переклади на англійську і французьку, згадана вже церемонія маріонеток, і, вкінці, вимарш з площі.

Під знаком України

Важко сказати, що могло бути головною причиною того, що совєтський павільйон у цьому дні був всеціло під знаком України, бо причина і ціль мусіли бути. Можливо, що до цього відповідно причинилася активність українців у Канаді, можливо, що була в цьому пропаґандивна совєтська ціль, або й одне і друге та ще інші причини і цілі. Але факт, що того дня не тільки совєтський павільйон, але й в великій мірі вся виставка була під знаком України. Із совєтського павільйону, що його відкрито для публіки з великим запізненням та біля якого очікували на вхід безконечні, здавалося, черги народу, безнастанно лунали українські пісні і українська музика.

Біля павільйону уставилися хор і танцюристи, а в самому павільйоні ходили люди в українських національних одягах. Виставкова поліція мала багато клопоту, щоб вдержати ці величезні маси народу в якомусь порядку. Вкінці павільйон від-

(Закінчення на стор 7-ій)

Студентів УССР використовують на літніх будовах — за подорож і харчі

Київ. — „В одній із кімнат Харківського обкому комсомолу висить карта. на ній безліч прапорців із назвами студентських будівельних загонів: „Юність", „Гренада", „Салют", „Тайговий" . . . Під час третього трудового семестру ювілейного року більш як 15 тисяч харків'ян вирушили на ударні комсомольські будови країни. Багато з них трудиться на спорудженні культурно-побутових об'єктів ". Київська „Культура і Життя" з 20 серпня повідомила, що сотні юнаків з України будують у селі Шушінському, в Сибірі, „житлові квартали, музеї, парки", а в Тюменській області — „серед посланців харківського студентства є й вихованці Інституту культури. Кипить робота на риштуваннях кінотеатру та клюбу в селищі Зеленоборську . . . Харківщина, 3500 студентів працює в 20 районах області. Вони спорудять, зокрема, 5 шкіл, 9 сільських клубів, дитячий комбінат, бібліотеку. Учні Харківського будівельного технікуму закінчують клуб у колгоспі „Червоний прапор" Новоздальського району. А в самому Харкові руками студентів споруджуються гуртожитки, стадіони, басейни, нові корпуси лябораторій". Зазначимо, що відмова від праці влітку, під час відпочинку, означала б відмову студента від так зв. „трудового виховання", що накликає кари, включно до виключення з навчального закладу.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY N.J. 07303

Важка проблема злочинности

Американські політики й публіцисти одностайно погоджуються, що три справи найбільше турбують тепер загал: зріст злочинности, расові заворушення і В'єтнамська війна. Коли расові заворушення і В'єтнамська війна це, так би мовити, суто американські справи, то зріст злочинности помітний, мабуть, у всьому сучасному світі. Цікаво, що, всупереч давньому поглядові, згідно з яким найпершим джерелом злочинности є нужда — ніколи ще в Америці і в інших високорозвинених країнах не було такого високого добробуту, як тепер.

Проте, дивна річ: коли за роки 1960-1966 населення З'єднаних Держав зросло на 10%, то число поважних злочинів зросло за той самий час на 62%: вбивства — на 21%, ґвалти — на 50%, насильства супроти безборонних осіб — на 52%. В оприлюдненому 10 серпня ц. р. звідомленні Федерального Бюра Інвестиґацій стверджується, що минулого року зголошено до поліції загалом 9,243.400 поважних злочинів, на 11.4% більше, як в 1965 році. Директор ЕфБіАй Едґар Гувер заявляв, що різного роду обмеження способів виявлювання злочинців та ведення слідства сприяють поширенню злочинности.

Очевидно, що поліція і в'язниця не є єдиним антидотом проти зросту злочинности. У Палаті Репрезентантів в зв'язку з так званим протизлочинним законопроєктом велися широкі дебати. Цей законопроєкт перейшов у Палаті Репрезентантів 8-го ц. місяця величезною більшістю 377 голосів проти 23, при чому значно загострено його з поширенням компетенцій стейтів і поменшенням компетенції федерального Уряду, тобто Департаменту справедливости, щодо поборювання злочинности. На думку численних соціологів, теологів, педагогів і політиків — зріст злочинности є виявом тимчасової течії, яка віддзеркалює „розгубленість" частини громадянства, головно молоді, при чому затрачується почуття кордону між „вільно" і „не вільно", між мораллю і аморальністю, між вартісним і безвартісним, між свободою і сваволею. Хоч не можна легковажити цього сучасного явища, проте й не слід його перебільшувати ані генералізувати. Наприклад, величезний зріст кількости студіюючої молоді у школах усіх ступнів і родів в ЗДА, зріст числа вірних у церквах всіх віровизнань і самий факт, що на цю болючу тему ведеться такі широкі і основні дебати — все це свідчить про те, що недуга злочинства не затруює здорового в основі американського організму.

Капітальний обман

Минає сторіччя з часу виходу в світ 1-го тому „Капіталу" Карла Маркса, багато разів перевиданого в СССР. В Україні „Капітал" перевидавали російською та українською мовами 16 разів, але щоразу невеликим накладом, бо всього вийшло його 360 тисяч примірників. „Капітал", який цього року не був перевиданий, мав стати і став настільною книжкою, але не робітників та селян, не працюючих — а комуністичної кліки, нової панівної кляси. Відповідь на запитання, чому так, дає „Радянська Україна" з 16 серпня: у „Капіталі", „на основі глибокого наукового аналізу, розкрито закони виникнення, розвитку й загибелі капіталістичної формації і доведено неминучість перемоги нового, проґресивнішого суспільного ладу — комунізму".

Погляньмо, що в практиці вийшло з Марксової теорії. В практиці виявилось, що капіталістична система господарювання не лише не загинула, але без пропонованих Марксом кривавих революцій — еволюціонувала, вдосконалювалась, і дійшла до того, що на 50-му році „жовтневої революції" виплід Маркса й Леніна — СССР — купує в капіталістичних країнах хліб і до хліба, мусить викрадати у „капіталістів" пляни і наймодернішої зброї, і звичайного авта чи навіть машинки до голення... В СССР робітництво позбавлене права на страйк, а колгоспники права на вільну зміну місця праці, на переселення з одного місця до другого без дозволу міліції. Комуністична кліка, здійснюючи теорію Карла Маркса, обернула т. зв. Совєтський Союз в країну неволі й постійної нужди для мільйонів трудящих, у країну колгоспного рабства, у величезний військово - поліційний табір.

Карл Маркс, пишучи „Капітал", не врахував двох принципово важливих справ: що робітництво може організуватись і здобувати щораз більші права через профспілки, а не революції, добиватись дедалі вищих заробітків та кращих умов життя, і що капіталістична система, в якій забезпечена свобода одиниці, виявить найбільшу життєздатність — також шляхом еволюції. Це бачать і розуміють також у Москві, тому 100-річчя з дня виходу в світ облудного „вчення" збули там тільки однією газетною статтею...

Леонід Полтава

УКРАЇНСЬКА ТЕМАТИКА

Нещодавно українську пресу у вільному світі облетіла приємна вістка: після майже трирічної праці, з успіхом захистила тезу про свого замученого большевиками батька - поета Михайла Драй - Хмару пані Оксана Ашер. При чому написала й захистила свою тезу не в Ню Йорку, де постійно живе, а в Парижі, ще й в славній Сорбоні! Там також спочатку, легко кажучи, „дивувались" (щоб не сказати, що „приятелі" українців з російського відділу чинили опір). Але Оксана Ашер не склала рук і зробила значну послугу українській національній культурі, рівночасно відзначивши пам'ять поета - батька.

З Торонта в Канаді надійшла трохи іншого звучання вістка. Тижневик „Гомін України" з 19 серпня, на сторінці „Студентські проблеми", писав: „Батьки жидівських дітей не відраджують, а заохочують їх, щоб вони дорожили своїм і писали про своє. Хай і наші батьки заохочують дітей, щоб вони писали про своє. Не біймося, щоб наші діти часом не „задерлися" з професором, коли будуть писати на тему, немилу йому. Це є вільні країни і, коли праця добре опрацьована, а не прийнята професором, студент завжди може звернутися до вищих кругів університету, щоб направити свою кривду. Чи нам не сором, коли в Торонтському університеті написано тільки дві тези на українські проблеми, і одну з них написав не - українець, а чужинець? Невже ж у Торонті, де живе коло 60,000 українців, немає заінтересованих студентів? Коли ми хочемо виховати наших студентів в українському дусі, звертаймо увагу на теми, які вони опрацьовують"...

Асист. проф. Вашинґтонського університету І. Лисяк-Рудницький вже кілька років працює над докторською тезою „Карпатська Україна" для Колумбійського університету.

Народжена в Бразилії молода українка Оксана Борушенко захистила докторську тезу про поселення українців у Бразилії. Молода учена-історик вільно володіє українською і португальською мовами, однією любов'ю любить і шанує свої дві рідні країни і своєю працею зробила послугу однакової міри як для українського, так і для бразилійського народів.

Можна б навести ще декілька позитивних прикладів, але лише декілька. Бо більшість наших молодих, наприклад, соціологів в Америці беруться за такі теми, як „Муринські ремісники у південних стейтах ЗДА", „Пілґрими - колоністи" тощо, а не за ті, що самі просяться до рук: „Український священик Агапій Гончаренко і справа захисту демократичних прав народів Аляски та Алеутських островів", або ж „Капітан Джан Сміт, засновник Вірджінії і його перебування в козацькій Україні". А хіба нашій студентській молоді у Франції не напрошується сама в руки так слабо розроблена тема „Анна Київська — королева Франції"? Чи українській студіюючій молоді в Австралії не варто б розробити теми, що цілком підходить для докторської праці — „Миклуха - Маклай і його вклад у вивчення папуасів Нової Ґвінеї"?

Звичайно, не кожному з наших молодих науковців пройде „гладко" тема, пов'язана з Україною, бо представники поневолених націй і їх науки не всюди у вільному світі мають друзів. Але на такі перепони мусить бути відвага, знання, рішучість. В Америці ростуть наші молоді соціологи, історики, економісти, педагоги, лінґвісти, музикологи... Чи американська наука і культура збідніла б чи збагатилася, якби наша молодь відкривала для Америки Україну так, як колись відкривали саму Америку? Якщо про наші знання не знатимуть інші — то це мінімальні знання, це — наукове хуторянство, а не широкі води.

В цьому аспекті розглядаємо, як надзвичайно цінну, ініціятиву - заклик СУСТА:

„Наближається час, коли українська спільнота святкуватиме п'ятдесятиліття Української Революції. Ми, українські студенти, і ті, що недавно були ними, повинні гідно стати разом з іншими діячами української культури і показати наш вклад у культурно - наукову скарбницю українського народу. Уважаємо, що зібрання та видання докторських, маґістерських та студентських семестрових тез на українську тематику може, хоч частинно, виявити наш труд на дорозі до великої мети"...

Звичайно, не лише святкові річниці, а сам час, становище України, місце Америки в сучасному світі, — все це закликає високошкільну українську молодь, молодих науковців: ваша тематика — українська тематика!

КОМУ ВІРИТИ?

В огляді місцевої преси „Радянська Україна" з 12 серпня пише про криворізьку газету „Червоний Гірник", зазначаючи, що частенько в редакції „права рука не знає, що робить ліва". 3 лютого, приміром, у статті І. Чеботаренка „Резерви в дію" про завод „Криворіжсталь" було написано:

„В цеху блюмінг № 2 не завжди своєчасно виконують планово-профілактичні ремонти, обладнання передчасно виходить з ладу. Вогнеочисну машину не освоєно. Ці та інші причини призводять до зриву графіків виробництва, збільшується кількість бракованих заготовок..."

А на другий день у статті С. Таманського „На вищий рівень" читаємо протилежне: „В цеху блюмінг № 2 прокатники також добились успіху... Вони підвищили свою майстерність, ущільнили графіки поточного ремонту, скоротили простої агрегатів через технологічні неполадки".

Ірина Павликовська

У КРАЇНІ КОНТРАСТІВ І ВЕЛИКОЇ МАЙБУТНОСТИ

(5)

Наші приятелі д-р Арнольд і Стефанія Ґеттер, обоє дентисти, зворушені невигодами нашої останньої поїздки, вирішили повезти Ольгу Бандуру і мене своїм автом. Панство Е. і О. Ґорачуки їдуть другим автом з Оксаною Борушенко і д-ром Іриною Рибкою. Два авта, нова асфальтова дорога, бензинові стації та ресторани, хоч не першої якости, і нам їдеться веселіше. Прямуємо до північної частини Парани з її плянтаціями кави, помаранч і олійних рослин.

Їдемо 600 кілометрів до Марена, Апукарани, „Нової України" і на фарми. Земля тут червоно - цеглята і дуже врожайна. Почато тут колонізацію з допомогою чужого капіталу. В Колонізаційному Комітеті був інж. Острянський, еміґрант з центральних земель України, який намовляв українських селян кидати свої оселі і переселятись сюди. Але люди боялися йти на нове поселення, тим більше, що страшили їх випадки занедужання на жовту лихоманку. (І я щепилася проти неї, їдучи до Бразилії). Її вже тепер тут нема. Відважніші і меткіші переселились і ті мають гарні плянтації кави, помаранч, бананів і олійних рослин, що дають дуже поплатну оливу. Не один з них мав змогу дати своїм дітям високу освіту.

Люди, які осіли по містах і мають якийсь фах, також доробилися, мають прекрасні хати, і їхні діти вчаться в школах. Життя тут кипить. Маренґа, Апукарано, Льондріна, мальовничі міста з обсадженими пальмами вулицями і розкішними садами. В Маренґа я побачила в пвному квіті славне дерево „іпе - рохо", кору якого уважають за чудодійну.

Відвідали ми за 15 кілометрів від Апукарани українську оселю „Нова Україна", де збудовано нову велику церкву і поселилися СС. Служебниці. В самій Апукарані української католицької церкви нема. СС. Служебниці мають тепер нову велику Колеґію і інтернат, де мешкають сироти. Уряд платить за їх утримання.

В Маренґа і Апукарані Жіноча Організація і ХОС підготовили для нас зустрічі з громадянством. В Апукарані заля була битком набита, і ми доповідали про працю жіночих організацій і Конґрес Вільних Українців. Після того виступила фолкльорна група з танками. Ми були гостями панства Ярослава і Лесі Сиссаків, голови філії ХОС Мирослава Майстровича і панства И. Ключаків. Пані Леся Сиссак була одною з предсідниць на конференції в Куритибі.

По трьох днях вертаємось до Куритиби. Поспішаємо, бо мусимо ще попрощатися з нашими господинями, з Жіночим Комітетом, і на другий день я маю від'їжджати до Ню Йорку.

Не зважаючи на поспіх, задержуємося вполудне в одному з ресторанів. Панство Ґеттері запрошують нас на славну бразилійську „шураску", різні роди м'яса, печені на рожні, які ми зі смаком споживаємо. Це вперше за ввесь час подорожі ми спокійно пообідали.

Перед самою Куритибою нашвидку оглядаємо збудовані німцями три великі фабрики порцеляни. Порцелянові вироби чудові і багато дешевші, як у нас. На жаль, можу взяти з собою тільки дещо на пам'ять.

У Куритибі вже чекають на нас щось із 30 жінок з Підготовчого комітету. Мені тяжко розставатися з ними, бо за цей час я зжилася з ними як з рідними.

Вертаюсь додому

У понеділок 10-го липня велика група моїх нових приятелів відпровадила мене на летовище. Між ними син голови д-р І. Рибки в мундурі кадета.

З Куритиби лечу до Сан Павльо, де задержуюсь на один день. Це модерне місто з 5,000.000 мешканців, центр бразилійської індустрії. В середмісті виключно хмародери.

Звідси — літаком до Ріо де Жанейро. З місцевого летовища їду понад 20 кілометрів таксівкою до інтернаціонального летовища. Ввечері, темно, дорога видається мені занадто довгою, і я мимоволі набираюсь страху, бо мені оповідали чимало історій про це місто.

Арґентинським літаком лечу до Ню Йорку. Я не бачила нової столиці Бразилії, водоспаду Іґвасу, що, кажуть, кращий за Ніяґару, але побачила і познайомилася з українською громадою. І моє серце з нею. Прощай, Бразиліє!

Закінчення

У Бразилії живе 120.000 українців, здебільша в провінції Парана. Протягом 75 років вони розвинули релігійне й національно - громадське життя. Молодь говорить гарною українською мовою, без акценту. Фолкльорна група виступає на міжнародних фестивалях, здобуваючи своїми танками й співом признання та популярність. Живуть наші земляки в країні економічно слабо розвиненій, і на те, що здобули, мусіли докласти більше зусиль, як докладаємо ми в Америці і Канаді. Вони вже мають в Куритибі площу, на якій незабаром має стати вже готовий пам'ятник Тарасові Шевченкові.

Родинне життя наших людей в Бразилії багато краще, як в інших країнах. Батьки є для дітей авторитетом, і дівчата навіть з університетською освітою шанують їх та радяться з ними у всіх важливих справах. Хто хоче знайти добру жінку, хай їде до Бразилії і там напевно її знайде.

На мою думку, ми далеко недоцінюємо нашого поселення в Бразилії і не прис-

(Закінчення на ст. 7-ій)

Леся Лисак

ЧОМУ?..

У неї були очі такі, як у пісні — карі, і такі, як у пісні, сумні. Очі від уст виразніше питали: „Чому, може ви знаєте, чому мене додому не пускають?"

Додому — значить на рідну землю. Вона — еміґрантка. Вона ще задовго до другої війни сюди прибула. Сімнадцять років тоді мала. Таке молоде дівча з села до Канади приїхало. На заробітки. А тепер — по - скількох то роках? — хотіла б відвідати своє село. Та не пускають. Ось папірці з консуляту принесла, показує та відповіді шукає.

Руки, від сонця засмалені — в неї є невеличке господарство — руки на стіл кладуть папірці. Два миршавенькі, ніби обскубані клаптики паперу. Аж дивно, що так виглядають урядові листи з консуляту. Кому дивно? Хіба ви забули, як виглядала совєтська „бумажка"? Сіра, нехлюйна совєтська „бумажка". Вона не змінилася! Якою була, такою й залишилась. Якщо забули — пригляньтеся, ось вона, така, як тоді, коли ви з дому від большевиків утікали, коли вас страх на захід гнав! А ви чули, що в СССР тепер „багато змін на краще"? Га, можливо, тільки про це „бумажки" не говорять.

Мова їхніх листів по-давньому „общепонятна". Це нічого, що зверху „УРСР" красується. Це для ока. Бо „какая разніца"?

— Прочитайте! — просять карі очі. — Може вам ясніше буде, бо я по-російськи не розумію.

Тож читаєте. В першому папірчику сказано, що прохання про дозвіл відвідати село К. в УРСР буде розглянуто і про вислід буде своєчасно повідомлено. А другий папірець, з датою пів року пізніше, заявляє, що дозволу не дасться. Крапка. Ніяких пояснень. Не дозволяється — і все. Правда, дають потіху: за рік можна знову прислати прохання. Три знімки, три копії життєпису, ще там щось. За рік — не скоріше.

Карі очі допитливо дивляться. Чи вам ясно, чи вам зрозуміло, чому їй не дозволяється поїхати в Україну?

Ні, вам неясно, і ви не розумієте. Вона ж не „політична еміґрантка" — вона сюди на заробітки приїхала. Вдома була хатина, пару морґів поля — це вже вона говорить. Де там їм до багачів! Багачі за море не їхали.

— Сусідів та знайомих пустили, — жаліється. — А я — чим я провинилася? — На свої руки глянула. — Та відколи я тут приїхала, то ввесь час працюю. Правда, дечого таки доробилася з чоловіком. Хата є, авто, трохи гроша в банку. Але ж це з праці рук — чи вони цього не знають?

Стишила голос аж до шепоту, ніби боялася, щоб хтось не підслухав:

— Вони про все знають, про всіх нас. Хто до якого товариства належить, які газети передплачує. Все знають. У нас, в Канаді, тих червоних багато.

Замислилася.

— Здається не про мене їм ідеться. Ідеться про тих, що в селі залишилися. — І знову шепотом, як якусь велику таємницю: — У нас в хаті, в моєму селі, потайки Службу Божу відправляють. Як думаєте, може тому мене не хочуть пустити?

Що ж на таке питання відповісти? Співчутливий кивок головою та якесь заспокоююче слово. Щось вроді: „Не журіться, може так краще".

А тоді вона знову тихо-тихесенько:

— Власне, треба б вам від початку розказати. Як я до консуляту пішла. Може цим собі пошкодила.

І стала розказувати:

— У коридорі півдня чекала, бо товариш консуль був дуже зайнятий. А як під вечір покликали, то з того неспокою я аж тремтіла. Горілкою від консуля було чути, таки добре чути, а очі в нього мутні та червоні. Поклав мою заяву на стіл, розглядає, щось записує, а потім каже: „Так ви крестянка"? — „Та так — у нас всіх христили", — відказала. А консуль не про те питав. От біда, що по - російськи не розумію. Тож кажу до нього: „Добродію, будьте ласкаві або по - українськи, або по - англійськи говоріть, бо вас не розумію".

Затривожено очі дивилися.

— Думаєте, що це мені пошкодило? Що за це він на мене розгнівався? Казали сусіди, що треба було на все відповідати „да", „да". Мабуть, таки пошкодило...

Хусточкою по обличчі повела, неначе б сльози змахнула. А тоді голос змінився, ніби почала заспівувати стару сільську пісню:

— Кожної ночі мені снилося, що я вже на порозі хати стою, руку на клямку поклала, а дверей відчинити не годна. А перед хатою кущ рожі. Такої, як у нас були. Зацвів увесь — увесь квіттям покритий. Так, як тоді, коли я з хати виходила, з рідними навіки прощалася. Мати моя тільки „доню, моя доню!" голосила. І більше нічого сказати не могла. А моя наймолодша сестра побігла до куща, квітку зірвала і без слова мені в долоню поклала. А колючка в долоню вп'ялася та й заболіло аж коло серця. Неначе б знала, що вже ні матері, ні сестри більше не побачу...

Сльозинка по обличчю покотилася, але вона її не чула. Співучим голосом свою пісню вела:

— Вже стільки років минуло, а я цю квітку в своїй долоні чую. Ніби вчора було, ніби ось так і село своє бачу. Хату і дорогу. Поля і сіножать. І все той самий сон сниться...

Вона сиділа мовчки, бо всі її думки летіли дорогою до села. Мовчали совєтські „бумажки". Вони були неначе камінь на порозі рідної хати, об який вдаряла туга еміґрантського серця...

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

Михайло Данилюк

ПОВСТАНСЬКИЙ ЗАПИСНИК

(40)

Троє німців везли його у в'язницю. По дорозі він побитий, лежачи, працював над шнурами. Це на руках, що були зв'язані ззаду. І поки доїхали — руки були вже вільні. Під брамою в'язниці, коли авто на хвилину стало, Василь підвівся на повний зріст. Ударив німця, що сидів при боці якоюсь залізякою, яку знайшов в авті, потім ще одного, а третього — підковою важкого чобота. Зірвався і, мов той вітер, помахав вулицею.

За ним посипалися постріли. Він вибіг поза ріг в'язниці, перелетів через рухливу вулицю, а далі — в сторону потоку. Там перескочив через старий цвинтар і помчався у сторону Дівочих гір. Коли перебігав через дубенську шосу — німецьке авто, що над'їхало, зупинилось і з нього сипнуло кілька черг з автоматів. Одна із куль, казали, поцілила Василя. Та він ще далі біг.

Німці з в'язниці побігли групою за ним. А наперед пустили десяток здичавілих собак. Але Василь уже був на скелях. Здавалось — воля!

Чомусь він випростався, хоч і тягнув за собою поранену ногу. На нього знов посипались черги з автоматів. Він упав. А там його вже досягли собаки...

Люди, що працювали недалеко, бачили, як воно було. Собаки, занюхавши теплу кров, дерли одежу. В'їдалися зубами в тіло. А Василь ще був живий... Надбігли німці. Василь ще раз шарпнувсь, схопив у руку важкий камінь, звівся на ноги і жбурнув його на жандарма. Той підбіг, хотів стріляти, але, замість того, почав котити важкими ударами чобіт Василя, що знов упав. Докотив його до краю скелі і там скинув уже, мабуть, неживого, на каміння...

**

І там його знайшли найближчі друзі. Тієї самої ночі. Він лежав розбитим тілом на камінні, під скелею, під кущем ліщини. Ран — не зрахувати. Ними було вкрите все тіло. І невідомо, з чого він помер: від куль, собак чи від того, що злетів із скелі...

Коли рознеслась вістка, що на Дівочих горах замордували Василя — все стало на ноги. Команда розіслала вістових, стягнула хлопців із боївок. Сюди явились боївки Сапанова, Сичівки, Білокриниці, Чугалів, а навіть Виселівки. Усі при зброї. Прийшли друзі, Повітова Команда, організаційні провідники міста, району. Зібралося щось із півсотні.

Василя поклали на схрещені рушниці і винесли між скелями на гору. Туди, де давньовічний хрест стояв.

І біля нього, цього хреста-фіґури, викопали яму. В ній поклали Василя, загорнутого у важкий брезент. Труни не було.

Говорив Троян. Та на половині — урвав. Став, спершися на кріса, і мовчав. Але всі знали, що саме Василеві мовчазний Троян хотів сказати...

Прощалися з Василем усі друзі. Промовляли Блакитний, Лисий, Шкляр, Аркадій, Фока...

У крісах клацнули замки. Стояли всі у два ряди, боївка з Веселівки готовила „діхтяр" із світляними набоями. З цівкою — понад місто.

— Вогонь!

Заколихався вітер на горі. Вогняний гук труснув спокійну ніч. Він ударився об скелю і покотився в долину.

Ще раз, тричі. Військова почесть упавшому бойовикові.

Коли грудки чорної землі вже падали на Василеве тіло, „діхтяр" строчив із скель. Світляні кулі дугою перелітали понад сплячим містом. Немов ті метеори, несли вони вістку, що тут іде військовий похорон.

Хоч без священика, та під хрестом. А замість „Вічна пам'ять" — співав „діхтяр" короткими чергами...

Міцний весняний вітер віяв на горі. А на хресті, там, де поховали Василя, бряжчав у вітрі старий вінець із бляхи. Коли кулемет замовк — цей брязкіт став ще голоснішим. У ньому було чути якусь грозу.

Це ж розгортався сорок третій рік...

**

Другого дня у місті говорили, що цілий полк партизанів, озброєних по зуби, прийшов на гору, щоб ховати товариша. Хотіли брати місто штурмом, але залишили це на потім...

Минули весняні дні.

Десь пізніше довелося йти через Дівочі гори. Хотілось скочити на хвильку і поглянути на могилу.

Вона стояла в повному порядку. Хтось невідомий поставив маленького, дубового хреста. На ньому — вінець із червоних маків.

Прохожий розказав: „Хтось постійно прибирає цю могилу. Невідомо хто. І все свіжі квіти..."

Люди з Сичівки казали: — „Це, мабуть, мавки з лісу..."

НАРАДА

Плесо гойдало на Ікві кригу.

З куликівських гір вечірньою порою вже шуміла провесна. В почаївському лісі наливалися бруньки. У Бережцях, кажуть, попід Горою Божою підсніжки показались. Поза Крем'янцем десь ключем маяли журавлі.

ЛІТЕРАТУРА МИСТЕЦТВО РОЗВАГА

РІК IV Липень-Серпень 1967 Ч. 7/64

Б. Гошовський

КРУТЯНСЬКА ПІСНЯ БОГДАНА ІГОРЯ АНТОНИЧА

Хай пісню, мов стрілу у серце вам вб'ю.
Б. І. Антонич: „Стріла"

Маємо появу одної з найцінніших книг української літератури: „Зібрані твори" Богдана Ігоря Антонича, і далі еміграційні умовини пересунули цю появу аж до 30-ліття від смерти поета. Вийшла книга заходами й фондами Організації Оборони Лемківщини, фірмує О-УП „Слово", передмова і редакція Святослава Гординського і Богдана Рубчака. Друковано в Вінніпегу, 1967, сторін 400.

Збірки поезій Б. І. Антонича, що вийшли були у Львові до війни, відтак вибір поезій, що вийшов у Кракові 1940 р. і врешті збірка збірок „Перстені молодості", що появилася в Пряшеві 1966 р. — всі вони тут велика рідкість. „Зібрані твори" — це заповнення одної з найразючіших прогалин і одночасно сплачений довг супроти поета.

Особлива цінність „Зібраних творів" теж у тому, що тут уперше маємо збірку недрукованих досі окремою книжкою релігійних поезій Антонича „Велика гармонія" та й „Поезії поза збірками", дбайливо вишукані з різних галицьких видань. С. Гординському належиться велика вдячність за збереження в часі воєнного лихоліття рукописів Антонича. Хто перебував це лихоліття, той знає, що значить у часі бомбардувань, пожеж, утеч і нападів зберігати і зберегти власне рукописи та ще й тоді, коли часто найвищою цінністю ставав багатьом передусім шматок хліба.

А особливе глибоке признання здобула Організація Оборони Лемківщини — видання творів Антонича це передусім найкращий пам'ятник поетові а й вужчій його батьківщині Лемківщині, отій землі, що чи не єдино вона могла дати талантові Антонича оте особливе глибоке дихання і оте особливе відчування світу природи та й оту філософію життя. Хто мандрував лемківською землею — лемківський Бескид і лемківські села з їх населенням — той напевно погодиться з думкою, що без Лемківщини не було б такого Антонича, якого маємо і якого знаємо.

Видані твори Антонича це теж свого роду політичний акт — акт обвинувачення за спільний московсько-польський злочин знищення Лемківщини і отого племени українського, що було особливим світом з такими особливими притаманностями, які із стихійною своєю силою виявилися-вилилися власне в творчості Антонича, щоб засвідчити себе напередодні вандальського зруйнування.

Книгу Антонича беремо в руки кожен раз із хвилюванням. І схвильовано сприймаємо навмання строфи — одну, другу... Бо читати Антонича, як читаємо інші твори — годі. Припавши до хрусталю животворної води у високогірському джерелі, мандрівник ледве проковтує перші її краплі і враз сповняється вщерть іншим, новим життям. І повнотою життя. І в щасливо радісному тремтінні припадає знову до чародійного джерела — знову ковтнути чарівного питва. Ще пригорщу, ще ковток і годі зразу більше, бо наче сп'яніння і віддиху не стає.

І не спити джерела — воно б'є ключем вічности.

Про Антонича сказано вже чимало, буде сказано ще більше тепер після появи зібраних творів. Про них можемо говорити багатьома всякими словами, бо немає такого одного, яке сказало б усе і про поета і про його поезію. І дарма силкуватися шукати такого слова — його немає. Геній? Таке, зовсім нове і єдине слово щойно заісновує, чи й вже заіснувало — і воно звучить Антонич.

І це слово — це ймення не тільки в нашій, але без сумніву і в світовій поезії і не тільки в нашому, а й у світовому літературознавстві матиме свій власний і зовсім особистий зміст. — Антонича сьогодні з ніким у поезії порівняти не можна, а чи в майбутньому буде поет, що його можна буде порівняти з Антоничем — покаже щойно це майбутнє.

У зібраних творах Антонича маємо майже повний його образ, все ж для його завершености бракує ще одної, але особливо важливої поезії. Не ввійшла вона до видання просто через припадок, отож доводиться подати її на оцьому місці, а при тому сказати дещо про її генезу і першодрук.

У 1937 р. став виходити у Львові журнал молодих „Дорога". Інспіратором видання був гурт старшої середньошкільної молоді, що якось самотужки стала заходити до мене в редакцію, виявляючи близьке зацікавлення літературою та взагалі мистецтвом. Варто добавити, що вирізнявся в тому гурті Іван Шпилька (літ. псевдо), який писав головно гуморески і містив їх у тодішніх періодиках, м. ін. пригадую його дотепний фейлетон про Івана Франка і еспанського генерала Франко, поміщений Д. Донцовим у „Віснику". Вчасі війни про цього молодого фелейтоніста-гумориста слід пропав, хоч і мав я непевні вістки, що таки живе, а якщо так то ясно, що залишив в умовах совєтської дійсности літературні аспірації. Заходив і юний графік Юліян Савицький — він і зробив заголовок для журнала. Доля його склалася трагічно: з початку німецької окупації Галичини був спікером львівської радіостації ім. Є. Коновальця і як такий скоро опинився в німецькому концтаборі, де й загинув. В молодому гурті була теж, пригадую, Оксана Коверко, пізніша дружина публіциста Бориса Левицького, недавно померла в Мюнхені, в Німеччині. Постійна хвороба не дала їй змоги розгорнути свої крила.

Отак і спонукав гурт молодих видавати „Дорогу", при якій швидко вдалося мені згуртувати відносно численних співробітників. Близько до журнала стояв молодий публіцист, тоді ще студент Василь Рудко, співробітничав Зенон Коссак, поезії й оповідання писав Святослав Ольшенко — Вільха (літ. псевдо) — поетична збірка „Чужа весна" і збірка оповідань „Червона коршма" вийшли моїми заходами в Кракові в у В-ві 1940-41 рр., з чеської Праги став надсилати антологію сучасної української поезії О. Ольжич, надіслав він теж для окремого видання своє театральне дійство на свято моря, яке й появилося після конфіскати другим виданням. З Варшави відгукнулася Олена Теліга. Із старших віком авторів статтей близько співпрацювали д-р Микола Андрусяк і д-р Антін Княжинський, чи не вперше на сторінках „Дороги" виступила із статтями Дарія Ребет, писав Борис Левицький, Мирослав Стиранка, поезії присилав із своїх Ремезовець у Золочівщині Роман Завадович, під псевдом Сварожич друкувався молодий поет, студент Богословської Академії у Львові, який і приготовив був до друку талановиту поетичну збірку „Райська яблінка" з модерністичними шуканнями. Почали виявлятися публіцистичні пера молодих студентів, але, на жаль, не вспіли ширше виявитися, бо польська цензура стала зразу переслідувати журнал конфіскатами, щоб розпорядком від 3 вересня 1937 р. взагалі заборонити видання „Дороги" і пов'язаних з нею „Малих друзів". Справді після апеляції до вищої влади заборона по двох місяцях була відкликана, але тільки на те, щоб у травні 1938 р. знову і вже остаточно заборонити всі три журнали за моєю редакцією: „Малі друзі" для дітей, „Молоді друзі" для юнацтва й молоді та „Дорогу" для молодого покоління і громадянства.

Оця коротка „історія" журнала „Дорога" (який до речі, вдалося відновити разом з „Малими друзями" в часі війни в Кракові, відтак знову у Львові) це й тло для генези отієї поезії Б. І. Антонича, яка не ввійшла в його „Зібрані твори", а яка була друкована власне в „Дорозі" в числі 1-2 (5-6) за січень-лютий 1938 р. і яка особливо важлива для повности творчого портрету поета і його світогляду. Це поезія п. з. „Крутянська пісня".

Б. І. Антонич став одним зперших співробітників „Дороги". Пригадую зустріч з ним весною 1937 р. на площі св. Юра після кількох років моєї (до речі не із власної волі) відсутности у Львові. Після привітання і перших слів — він про себе, я про себе, мова зразу зійшла на літературні теми і на мою пропозицію співробітничати в новому журналі Антонич радо погодився і після хвилини наче призадуми заявив, що охоче писатиме поезії-тексти для пісень. У дальшій розмові ми згадали, що ось уже скоро — у січні 1938 року — буде 20-ліття Крут. І Антонич зразу сказав: „Так, напишу про Крути — скоро, за десять днів пришлю Вам до редакції". Я подякував і жартуючи сказав, що хоч до січня часу багато, то всеж десять днів це не так дуже скоро. Антонич посміхнувся заявляючи, що таку пісню він не може скоріше написати, що для неї таки потрібно часу і що він має й інші праці. Чи не дев'ятого дня від нашої розмови прийшла поштою Антоновичева „Крутянська пісня".

А внедовзі розійшлась по Львові вістка: Антонич хворий, у лічниці. Вістка вдарила і пригнобила, але не стривожила, бо й думки не було, щоб молодий поет міг бути поважно хворий. А вже 6-го липня Антонича не стало в живих...

Не тут місце на особисті спомини, але мушу признатись: не був на похоронах. Не сила було йти і бачити отого „хлопця із сонцем у кишені" мертвим у труні... Антонич залишився в моїй пам'яті усміхненим юним поетом — співцем життя.

Чому Антонич виявив бажання писати поезії — тексти до пісень? Можливо тому, що творив уже поетичне лібретто для опери „Довбуш", був уже автором тексту пісні „Просвіті", самий був музикальний — грав на скрипці, але здається мені, що моя остання з ним зустріч нагадала йому студентські часи і „Гурток україністів", де він читав своє „Привітання життя", яке, до речі, сприйняли ми тоді доволі різно, все ж з відчуттям, що перед нами новий і „інший" поетичний талант, де теж читали доповіді колеґи україністи ,і де м. і. читав і я свою доповідь про українську пісню і говорив про потребу нових у нас пісень — з новими текстами і новою музикою. В дискусії після доповіді говорив Антонич, — говорив, що наша пісня не тільки сантиментальна, що ось Хмельниччина дала могутній марш „Гей,не дивуйтесь",що яка доба, така й її пісня. Слово Антонича було коротке, але ясне, спрецизоване, ядерне.

Минули роки і напевно моя зустріч з Антоничем весною 1937 р. нагадала йому мою доповідь. Тому він і спинився на хвилину у розмові — пригадав свій виступ у дискусії і зразу вирішив написати пісню — власне „Крутянську пісню".

І писав її більше, як тиждень. Добирав і важив кожне слово. І ця пісня — це найяскравіший вияв національного „вірую" поета і його політично-світоглядового мислення. І як така вона має цінність документу, який заперечує теж деякі думки-твердження про „аполітичність" Антонича, і який одночасно вказує яскраво на ролю поета в боротьбі нації за її право на свою волю й державу.

Рукопис „Крутянської пісні" мав унизу дату написання. При друку в журналі

(Закінчення на стор. 4-ій)

В. Ласовський: „Богдан Ігор Антонич" (олія)

БОГДАН ІГОР АНТОНИЧ

КРУТЯНСЬКА ПІСНЯ

Спом'янімо в пісні славу Крутів,
найсвятіше з наших бойовищ!
Крути! Крути! — смолоскип в майбутнє.
Підіймімо наші душі ввиш!

Крути! Крути! Це за батьківщину
стати муром, шанцем душ і тіл.
Крути! Крути! Мужньо, воєдино
прямувати в найсвятішу ціль.

Крути! Крути! Час розплати близько,
вже червоний ворог кари жде.
Крути! Крути! Вічне бойовисько
за майбутній, за світліший день.

Крути! Крути! Мужність і посвята,
вірність, що міцніша понад смерть.
Крути! Крути! Горда і завзята
кличе пісня і веде вперед!

Львів, весна (6 червня?) 1937.

Першодрук у журналі молодих „Дорога", січень-лютий, 1938. Ч. 1-2 (5-6), стор. 3.

Софія Нумович

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА ЗАВОЙОВУЄ ФРАНЦІЮ

Якщо ми цій глибоко-культурній і переінтелектуалізованій Франції не можемо заімпонувати, — ні чисельними здвигами, ні будовою коштовних пам'ятників, ні величавими бенкетами, ні добірними концертами чи театральними постановками, то — це зовсім не значить, що ми взагалі нічого не робимо для поширення наших культурних цінностей серед господарів країни. Якраз навпаки: треба дивуватися, що наша невеличка громада, з тонкою верствою інтеліґенції, без ніяких фондів, — постійно дає про себе чути — так у нашій громаді, як і на зовні.

Це почесне, хоч і яке важке завдання взяло на себе Українське Академічне Товариство, що саме ц. р. відзначило скромно своє 20-тиріччя. Постійною діяльністю, частими доповідями й літмистецькими вечорами, — воно здобуло собі чималий гурт відвідувачів і створило свого роду „сальон зустрічів" українців Парижу й околиць. Не дивно, що приїжджі до Франції культурні діячі нашого розсіяння, — вважають собі честю виступити в УАТ-ві перед українською громадою й навіть дещо „потерпають". Бо наша публіка вироблена, критикує, коли їй щось не під смак, але теж і сердечно вітає справжні таланти.

Під сучасну пору УАТ-во звернене здебільша на зовнішню діяльність. Саме цими днями має вийти з друку Нац. В-ва в Парижі антологія української сучасної літератури французькою мовою „Ля нувель ваґ літерер ан Юкрен". У зв'язку з цим УАТ-во запросило ред. Івана Кошелівця з доповіддю про Довженка, фільми якого втішаються признанням у Франції, зокрема ж його фільмовий шедевр „Земля", і літературні твори якого теж чекають перекладу.

Ред. Кошелівець, який прибув зі своєю дружиною — Еммою Андієвською, що привезла з Мюнхену нову збірку поезій „Базар" з 1967 р., — зазначив, що поділиться зі своїми спостереженнями щодо Довженкової прози та що це тільки вступ до більшої праці про цього „фільмового поета" — одного з тих великих талантів, якими так зарясніла Україна в добу „розстріляного відродження".

Ствердивши Довженкову велич, — доповідач сказав, що великого можна критикувати, — ото ж відсіяв перлини й шедеври Довженкової творчости від невдалих і пропаґандивних „данин" (драматичні твори, „Життя в цвіту", „Прощай Америко!", „Україна в вогні", сценар „Тараса Бульби", тощо). Довженкова сила, — за Кошелівцем, — розкривати велике й вічне в малому й конкретному(коротке, на 3 ст. оповідання „Хата" сягає княжих часів!), та вміти орудувати патетикою й гумором — як Гоголь. Інші гумористи, — Остап Вишня, не такі глибокі, бо пішли не за Гоголем, а за Квіткою. Довженкові неґативи — у браку інтелектуального первня, який контролював би типово українську емотивність (Через те й часті повторення) у відсутності наполегливости й у розсіянні уваги на різні ділянки творчости. Він майстер у вьому, але нічого не закінчує, щоправда під совєтами важко бути послідовним...

І тому, на питання, що варто перекласти з Довженка, на французьку мову, відповідає доповідач: його „Щоденник", що має всі ціхи фраґментарности й афористичности, бо ж ясніше й ширше не міг Довженко висловлюватися! Але ж бо такими афористами були у Франції Андре Жід, Поль Валері та інші, які могли писати ширше й ясніше, а проте прийняли саме таку форму вислову. Це й наближує його до західніх письменників, з одного боку, — та споріднює з пізнішим Симоненком, який теж залишив „афористичний" щоденник-записник, бо ж творив у тих же страшних, поліційних обставинах, — з другого. Щоправда з Довженкової літературної творчости перекладена вже на німецьку мову „Зачарована Десна", але відомо, що саме цей фільм у Франції не втішався надто великим захопленням, (його ж режисерувала Юлія Солнцева, а не ґеніяльний Довженко! — С. Н.), тому й радить доповідач радше перекладати „Щоденник".

Впродовж трьох місяців мали ми нагоду слухати цикл радієвих передач, які виготовив д-р Аристид Вирста, — „Три віки української музики". Після закінчення цієї серії відбулося в УАТ-ві прослухання цих передач у вийнятках. А тому, що коментарі д-ра Вирсти були виголошені французькою мовою, то й управа УАТ запросила теж й французьких любителів, між якими були: амбасадор Буфане, директор ОФПРА, професор Високої Школи Східніх Мов Мірамоель з дружиною та сім викладачів зі Сорбони.

Присутні прослухали по одному зразкові з шістьох діб тристарічної музики, яку доповідач розділив так: 1. передклясична (церковний спів Київської Лаври, Бортнянський, Ведель). 2. клясична (симфонія Овсянико-

(Закінчення на стор. 6-ій)

5-та „ГАНТЕРСЬКА" ВИСТАВКА Е. КОЗАКА — ЕКА

Едвард Козак: „За стрілецьку славу"

Гантер, Н. И. (К.) — З дня 1 липня ц.р. продовжається тут, у пансіоні „Ксеня", та втішається, як і щороку, заслуженим успіхом уже п'ята з черги „гантерська" виставка картин нашого видатного мистця-маляра, Едварда Козака - ЕКА. Цю останню виставку можна б уважати ювілейною — її відкрито саме в 65-річчя з дня народження Едварда Козака, одного з найвидатніших діячів української культури й мистецтва, що їх адла в цьому півсторіччі Галицька Волость, співця українського побуту, історичної героїки, давнього й недавнього минулого у веселкових кольорах, неперевершеного мистця - карикатуриста й ілюстратора книжкових видань, редактора гумористично-сатиричних журналів („Зиз", „Комар", „Лис" і „Лис Микита"), творця сковородинського типу „народного філософа — „Гриця Зозулі".

Цього року Е. Козак виставив 72 нові картини, більшість з яких (понад 50) уже розкупили аматори - ентузіясти його творчости Всі картини з українською тематикою, поділяються тематично і стилістично на певні групи. Багато й барвисто заступлена група картин з історично-визвольницькою тематикою — Листопадові бої за Львів у 1918-му році, апотеоза Січових Стрільців, Української Повстанської Армії. Є декілька картин з княжої й козацької доби, що відтворюють героїчного духа сивої давнини. Мистець закоханий в нашу Гуцулію (хоч сам „бойківського" походження — родом зі Стрийщини), і дав на виставку з гуцульської тематики 14 картин, з яких звертають на себе окребу увагу та викликають жваві дискусії серед глядачів т. зв. панелі, виконані модерно - мозаїковою технікою.

З гуцульською тематикою в'яжуться картини з народного побуту, — особливою динамічністю вирізняють ся танкові групи, — є декілька настроєвих краєвидів в „еківському" стилю та своєрідні портрети - ілюстрації популярних театральних типів: „Карася і Одарки", „Наталки-Полтавки", „Ой, не ходи, Грицю" і т. п. Виставка продовжається, і всім, що не мали змоги досі її бачити, рекомендуємо відвідати „Ксеню", оглянути виставку Ека - Козака та привітати його з 65-річчям з дня народження і з 40-річчям його багатющої мистецької діяльности.

Борис Тен переклав на українську мову „Царя Едипа" Софокла

Київ. — У „Радянській Україні" з 11-го серпня 1967 р. надруковано розповідь відомого перекладача античних авторів на українську мову Бориса Тена. З розповіді видко, що деякі його переклади і досі не опубліковані, хоча київська преса не раз давала високі оцінки праці того культурного, талановитого перекладача. Борис Тен сказав: „Моє захоплення — античпа культура. Точніше, література Еллади. Я переклав на українську мову безсмертний твір Гомера „Одіссея", працюю над „Іліадою". На сцені київського академічного театру ім. Івана Франка глядачі знайомляться з твором Софокла „Антігона", теж у моєму перекладі. На просьбу харківського театру переклав іншу перлину цього ж автора — „Цар Едіп". У моєму творчому доробку також переклади трьох комедій Арістофана, творів Шекспіра та інших класиків світової літератури. Часом люди запитують мене: — От перекладаєте древніх, а чи цікавлять твори стародавньої літератури сучасного читача? Так, цікавлять! Перше видання „Одіссеї" у моєму перекладі давно розійшлось."

В справі старих рукописів і друків в Канаді

Як один із проєктів Департаменту Славістики при Манітобському Університеті у Вінніпезі, субсидіованих Канадійською Радою в Оттаві, опрацьовується огляд кириличних рукописів і слов'янських стародруків у Канаді. Цим проєктом займається д-р Іраїда Тарнавецька. Вона натрапила на деякі дуже цікаві й цінні приватні колекції книг у Вінніпезі, Оттаві й Грімзбі. З уваги на важливість дати якнайповніший огляд усіх рукописів і стародруків, прохається власників колекцій чи поодиноких книг подати їх до відома для реєстрації, а теж для евентуального опису на місці.

Інформації і листування адресувати на: Department of Slavic Studies University of Manitoba, Winnipeg, Man., Canada.

УЧНІ БАЛЕТНОЇ СТУДІЇ ОСТАПА БУРЯКА В АНГЛІЇ ОДЕРЖАЛИ ЗОЛОТІ, СРІБНІ ТА БРОНЗОВІ МЕДАЛІ

Лондон. — У м. Брадфорді, де вже багато років балетмайстер - хореограф Остап Буряк провадить свою професійну Балетну Студію, побували інспектори англійського Міністерства Мистецтва. У висліді іспитів з 72 учнів-студійців 5 одержали золоті медалі, близько 10 — срібні, льні грамоти. Дипльоми професійних балерин одержали три студійки, з них дві українки. У Студії вчаться українці, англійці та діти й молодь інших національностей. 17 червня в домівці СУБ відбувся виступ студійців, після яких інспектор з міської управи вручив їм здобутні нагороди.

СПІВЕЦЬ СОНЯЧНИХ БУДНІВ І ЮНИХ СЕРДЕЦЬ

У час, коли на наших очах несподівано гаснуть молоді люди, небезпека смерти для літніх, знесилених недугами людей, немов перестала існувати. Їх просто зараховується до „скрипливих коліс, які всіх нас перетривають". Професор Ярослав Барнич призвичаїв клівлендських українців до такої їхньої постави, і своїм сильним серцем, і своєю завзятою працею. Та недуги не знають пощади — і в четвер, 1-го червня 1967 року трагічний фінал став питанням годин. Після смерти сл. п. проф. Володимира Радзикевича, це — впродовж несповна року — друга велика клівлендська втрата всеукраїнської міри й ваги. Цим разом відійшов не один із багатьох двигунів нашої музичної культури, в її творчо-композиторській і виконно-диригентській відмінах, але головний двигун одного специфічного жанру цієї культури: народжений 30-го вересня 1896 р. в Балинцях, біля Коломиї, Ярослав Барнич був творцем модерної української оперети.

Поява його „Дівчати з Маслосоюзу", „Шаріки", „Пригоди в Черчі", та „Гуцулки Ксені" в 1930-тих роках була для молодої, спраглої романтики, генерації західніх українців тим, чим для мандрівника в пустині оаза. Коли додати, що в усіх цих оперетах, відкрито, як у „Шаріці", або між рядками їхньої дії, пробивався національний, ба, патріотичний елемент, то стане ясно, що тут творилась романтика буття не заради самої романтики. Вона була тільки даниною життю, канвою, на якій гаптувалася ідея вдержати по нашому боці, чи відвойовувати втрачені вже українські душі. Тому назвати Барнича „співцем сонячних буднів і юних сердець" було б замало і неповно. Одним духом за такою назвою треба додати, що по сонце й життєрадісну усмішку мусів він ходити за хмари понурої, під'яремної дійсности й черпати ці скарби зі скарбниці своєї великої християнської віри і свого глибокого українського патріотизму. Цей комплекс легко-жанрової музики, разом із музичною спадщиною поважного характеру, (згадати б, наприклад, „Батурин" Ярослава Барнича — симфонічну сюїту з п'яти частин) та з неоціненими диригентськими й педагогічними здобутками, віддзеркалюють міру його заслуг та тягар утрати.

***

Десять священиків обох віровизнань і маси народу взяли участь у триденних похоронних обрядах. Крім місцевої, клівлендської України, прибули представники з далеких міст. Коли б не створені людиною кордони держав та створені Богом кордони між вічним і дочасним буттям, просторий цвинтар Української Католицької Церкви у Пармі не вмістив би всіх свідків зростання, праці і творчости Покійного та персонажів його оперет. Прибули б сюди його співтоварищі-школярі з далекого Печеніжина, що оплескували колись свого 13річного диригента „Наталки - Полтавки" — Славка Барнича; прийшли б і члени смичкового квартету Українських Січових Стрільців, з незабутнім Михайлом Гайворонським; і поважні віком і стажем військові оркестранти Українського Театру „Бесіда" у Львові, задля яких юному диригентові Барничеві, для авторитету, треба було на ковнір уніформи нашивати „штерни вищої ранги". Зібрався б і ввесь Гуцульський Ансамбль, що ним, напередодні німецько-большевицької війни, зачудував Покійний не тільки рідний Київ, але й столиці інших „республік" СССР, з ворожою Москвою включно. З'явилися б тут і тесті Покійного — велетні української сцени — Іван і Катерина Рубчаки, і тисячі товаришів по зброї — усусуси, учні і хористи Покійного, непроглядні маси гуцулів, які 1938 року прибули до Косова на прем'єру його „Гуцулки Ксені", і таку ж її подругу — колишнє „Дівча з Маслосоюзу", і літню уже „Шаріку", яка прийшла б із своїми синами-упівцями... В важкій скорботі похилилась над домовиною вірна дружина і співробітниця Покійного, співаки Українського Хору ім. Шевченка, вояки Українських Армій та народжені уже в Америці учні Українського Музичного Інституту, „Рідної Школи", пластуни й сумівці. Коли пролунала „Вічна Пам'ять", кожен, хто знав Покійного та чув останні промови до нього і про нього, міг ствердити; про вічну пам'ять про себе подбав сам проф. Ярослав Барнич подвигом своєї творчости, праці й усього свого життя.

***

Дня 21-го червня 1967 р., з ініціятиви Українського Хору ім. Тараса Шевченка в Клівленді, що ним останніх 15 років свого трудолюбивого життя диригував Покійний, постав Фонд ім. Ярослава Барнича. Завданням цього Фонду є закріпити творчість і пам'ять про цього володаря золотої батути будовою пам'ятника на його могилі, виданням його недрукованих творів та книги „Ярослав Барнич", в якій буде задокументована його 50-річна праця для добра української культури, як теж і вдержання Стипендійного Фонду ім. Ярослава Барнича для допомоги здібним українським студентам музики й диригентури. До Почесної Президії Фонду ім. Ярослава Барнича запрошено чільних діячів української культури у вільному світі.

О. Гайський

Проф. В. Доманицький

Г. Гордієнко — український агроном-ботанік

Першого квітня 1967 р. сповнилося 40 літ з того дня, коли вийшла в світ перша друкована праця Г. Гордієнка — стаття у львівському сільськогосподарському двотижневику „Сільський Господар", а 6 квітня 1967 сповнилося йому 65 років життя. За 40 літ надрукував Г. Гордієнко окремими книжками, статтями й замітками 209 праць.

Цю працьовитість дістав він від своїх батьків. Батько слюсар, в Олександрівську на Катеринославщині Максим Гордієнко, мати Меланія з роду Недавніх.

Його батько, пропрацювавши в тижні 6 днів, рвався в природу й водив туди своїх дітей, навчаючи їх любити її. Знання рослин цілинного степу, перебране від батька дало Гаврилові Максимовичеві основу в ділянці, в якій він пізніше працював усе життя.

По закінченні міської народньої та початкової школи в 1920 р. він закінчив вже українську в той час учительську семінарію. Була це доба визвольної боротьби й у неї активно включився молодий Гордієнко На еміграцію вийшов із зброєю в руках.

В Українській Господарській Академії в Чехословаччині в 1928 р. Гаврило Гордієнко закінчив агрономічний факультет, доповнивши перед тим гімназійну матуру.

В рр. 1925-1931 він працював як допомогова сила при кабінетах хліборобства й Фактично виконував обов'язки асистента. 10-го квітня 1928 р. захистив свою експериментальну дипломну працю на тему „Набухання насіння в воді та енергія цього набухання" з вислідом „дуже добре" й одержав титул інженера-агронома. За декілька днів по закінченні був обраний професорською радою агрономічно-лісового факультету УГА на професорського стипендіянта при катедрі загального хліборобства УГА. У квітні 1930 р. він закінчив цей стаж, здавши стипендіятську працю монографічного характеру на тему „Насіння конюшини, його властивості, контроля та громадсько-державний догляд за якістю його та торгівлею ним".

В академічних роках 1929-1931 самостійно провадив практичні ляборaторні вправи зі студентами УГА з морфології, фізіології та контролі насіння.

За свого восьмилітнього перебування в Подєбрадах він виконував ще багато іншої, громадської праці.

Дальших вісім років інж. Г. Гордієнко вчителював у народніх школах Закарпаття. Протягом цілого того часу він був сталим кореспондентом Фотопатологічного відділу державних дослідних закладів у м. Кошиці на Словаччині та сталим співробітником метереологічного відділу тих же закладів у веденні фенологічних спостережень. Переводив обслідування закарпатських полонин та сінокосів лісової смуги під оглядом ботанічним. Висліди цих досліджень були друковані п. н. „Верховинські сінокоси" в „Українському Агрономічному Віснику" у Львові, 1934 р. (також окрема відбитка). Вивчав і культурні місцеві рослини, в 1934 р. в тому ж самому органі друкував працю „Верховинські фасолі" (окрема відбитка).

Вивчаючи фльору Карпат, Г. Гордієнко відкрив там, до нього ніким науково не стверджену, присутність вересу. Тому, що це було поза межами ареалу, визначеного досі науковцями для присутности цієї рослини, те відкриття мало спеціяльне значення. Про це друкувалося в „Українському Агрономічному Віснику" у Львові та в чеському ботанічному журналі в Празі (1934). Для „Діялектологічного Словника українських закарпатських говорів", що його склав проф. І. Панькевич, проф Г. Гордієнко збирав народні назви рослин на Закарпатті.

Крім студій над рослинами він посвятив не менше часу й сил студіям закарпатської людини. Це були студії над закарпатським українцем і закарпатським жидом. З доручення Слов'янського Інституту в Празі, він провадив у рр. 1932-38 соціологічні обслідування суспільно-господарського та культурно-побутового стану закарпатського села. Досліди виконано в селах: Скотарське, Вишній Студений (окремо „Діти села Вишній Студений", „Жиди села Вишній Студений",) Новоселиця (окремо „Діти села Новоселиці", „Жиди села Новоселиці"), Синевир. Матеріяли з цих обслідувань використано в працях проф. О. Мицюка: „Аграризація жидівства на Україні" та в його ж 4-томовій праці „Нариси соціяльно-економічної історії Закарпаття". Працю про село Вишній Студений читано на Українському Науковому З'їзді в Празі в 1934 р. та видруковано в скороченні в чеськім тижневику „Собота" в 1938 р. Працю „Діти села Вишній Студений" виставлено на педагогічній виставці в Празі в 1935 р.

До добровільної громадської праці на Закарпатті належить і складення пляну „Плян позашкільної праці з природознавства для вчителя народньої школи", який здобув першу нагороду на конкурсі організації закарпатського вчительства „Вчительська Громада" і був надрукований в органі цього товариства „Вчительський Голос".

Війна закинула його вглибину Німеччини, де хоч і перебував у дуже несприятливих умовах, не переривав своїх студій над рослинами й провадив їх у Гольштині та в славному ботанічному саді Далемі під Берліном. При першій нагоді він вернувся на рідні землі. В 1941 році виконував працю вчителя, організатора й директора сільськогосподарських професійних шкіл у Ярославському й Перемиському повітах, не перестаючи студіювати місцевої фльори.

В 1942 р. він вернувся на працю в українських високих школах. В рр. 1942-44 був асистентом при катедрі соціології Українського Вільного Університету (УВУ) в Празі, а в рр. 1946-49 доцентом ботаніки Українського Технічно-Господарського Інституту (УТГІ) в Регенсбурзі. Протягом шести семестрів він викладав фізіологію рослин для студентів агрономів і лісників, один семестр морфологію рослин, а протягом трьох семестрів — основи ботаніки для студентів-технологів інженерного факультету. Тут же вийшов з-під пера тодішнього доцента Гордієнка перший підручник для високих шкіл: „Фізіологія рослин", Регенсбург 1946. Йому доручено виклади бур'янознавства для старших семестрів агрономічного підвідділу.

Від 1949 р. Г. Гордієнко перебуває в ЗДА, де 18-го грудня 1951 р. професорська рада Українського Технічного Інституту (УТІ) в Ню Йорку обрала його професором ботаніки. Але на своє життя проф. Гаврило Гордієнко заробляє важкою фізичною працею. Помимо втоми й виснаження він не переривав інтелектуальної праці. Українська преса в Америці й Европі радо друкує його цікаві статті з історії, географії та міграції по світу українських культурних, а зокрема національно-обрядових рослин. Це не є речі, які доступні тільки фахівцям; їх радо читає кожен український інтелігент.

Фахово-літературна працездатність проф. Г. Гордієнка подивугідна. Появилося 209 його праць. Окремими публікаціями вийшли „Конюшина", Львів, 1929; „Сон", Львів 1930; „Верховинські сінокоси", Львів 1934; „Верховинські фасолі", Львів 1934; „Фізіологія рослин", Регенсбург 1946. Крім того ювілят друкував свої праці у вигляді статтей, заміток, рецензій із ділянок фітопатології, агротехніки, ботаніки культурних рослин та на громадські теми. Писав також гасла про декоративні та пільні рослини до Української Загальної Енциклопедії у Львові. Його праці друкували такі поважні журнали, як „Український Агрономічний Вісник", Львів, „Підкарпатська Русь", Ужгород, „Молодий Агроном" Подєбради, „Субота" Прага, „Вісті УТГІ", — Регенсбург, „Вісті УТІ" — Ню Йорк та багато інших.

Слід згадати, що умови, в яких ювілят працював, не були сприятливі. Те, що він створив, це в першій мірі продукт його глибокого зацікавлення, його ентузіязму й непохитного завзяття. Він нагинав обставини до своїх стремлінь і не підкорявся їм. Серед труднощів життя доля післала йому вірного товариша й фахового співробітника — його дружину Неонілу, з роду Омельчук. Вона закінчила той самий агрономічний факультет і формувалася духово в тім самім національноідеологічнім середовищі: Українській Господарській Академії.

Г. Гордієнко своєю працею і життям виправдав довір'я, яке покладали на нього його батьки, його школа і його народ. Він вив'язався почесно зі свого завдання, як громадянин і як фахівець, і вповні заслуговує на те, щоб громадянство щиро побажало йому довгих літ для дальшої праці й можливостей вповні проявити себе.

Олекса ВЕРЕТЕНЧЕНКО

БЛАГОСЛОВЕННА КОЖНА МИТЬ...

Як вічна каторга, життя,
Без віроття, без вороття.
Здавалося, високі дні
Не усміхалися мені.

Ставало острашно вночі,
Що золоті згублю ключі,
Що пісню-думу не створю,
Пустивши в голову зорю...

І все таки душа горить —
Благословенна кожна мить,
І все таки я був щаслив,
Я словом нації служив.

1967

КРУТЯНСЬКА ПІСНЯ БОГДАНА ІГОРЯ АНТОНИЧА

(закінчення зі стор. 3-ї)

я її — моя вина! — пропустив. Але чомусь у моїй свідомості виринає постійно дата 6 червня — якраз місяць перед смертю поета. Чи дійсно ця дата вірна — не так врешті важливо, важливе, що „Крутянська пісня" Антонича — це наче його передсмертний заповіт.

Музику до „Крутянської пісні" на чоловічий хор зложив Я. Ярославенко і видав у своїм музичнім видавництві у Львові зараз таки після появи її друком у „Дорозі" а появилася вона вже в грудні 1937 р. з датою на січень-лютий 1938), удруге видав цю пісню в часі німецької окупації Інститут Народної Творчости у Львові. Передвоєнні і воєнні події не привернули уваги до пісні і автора її тексту. А оце у 30-ліття смерти поета і текст і музику „Крутянської пісні" дав я в журналі „Крилаті" і вони надруковані в числі за червень-липень ц. р. Саме в пору — напередодні 50-річчя бою під Крутами.

Поет пророчо-віщо відчув у 1937 році, що „час розплати близько" — за два роки почалася війна. Але не міг передбачити ходу воєнних подій і їх кінця. Отож його „Крутянська пісня" є, як і Шевченковий Заповіт, далі жива — є „смолоскипом у майбутнє" і кличе „Мужньо, воєдино прямувати в найсвятішу ціль".

Ця пісня — заповіт Богдана Ігоря Антонича говорить до нас особливо великою мовою у 50-річчя Української Національної Революції.

***

Вертаючись ще до „Зібраних творів" Антонича треба ствердити і тут, що це далеко не всі його твори. Рукописний зшиток III збережений С. Гординським, а на основі якого були зредаговані посмертні збірки „Зелена євангелія" і „Ротації", включає в собі поезії, написані в часі від 24 травня 1936 до 7 вересня 1936, поезій з пізнішою датою в „Зібраних творах" немає. Правда, вірш „Просвіті" має поданий редакторами рік 1937, але це помилка — має бути рік 1936, бо вірш цей друкований уперше в календарі „Просвіти" на 1937-ий рік, який появився вже в продажу найдалі в грудні 1936 р., отож вірш мусів бути написаний найпізніше восени 1936 р. Іншими словами. „Зібрані твори" не включають поезій Антонича від 8 вересня 1936 до часу його смерти, а це відносно довгий час — десять місяців. А що Антонич був безупинно творчий, про це відомо і про це кажуть його друзі, про це свідчить і „Крутянська пісня", написана чи точно чи приблизно місяць перед смертю. Чи є вона останньою передсмертною піснею Антонича?

Окрема тема — це поезії Антонича для дітей. З них у „Зібраних творах" маємо тільки одну „Батьківщина" з 1933 року. У „Перстенях молодости" пряшівського видання професор Микола Неверлі пише у своїй вступній статті, що „чимало дитячих віршиків помістив Б. І. Антонич у журнальчиках „Юні друзі" й „Наш приятель". Чи воно справді так — не можу цього ствердити, не маючи під рукою названих видань, але свого часу я познайомився з ними таки доволі докладно і знайшов тільки два вірші для дітей — уже згадану „Батьківщину", яка була відтак удруге дана Антоничем до друку в „Юних друзях" і короткий вірш-марш для дітей, друкований у тому ж журналику. Цей вірш-марш поклав під музику Я. Ярославенко і видав мабуть двічі — останній раз у збірничку дитячих пісень, виданих ним у Кракові влітку 1944 р. невеличким накладом фотографічним способом. Цей вірш-марш буде поміщений тепер у „Веселці", щоб так зберегти його новодруком. До речі, „Юних друзів" вийшло всього, як пригадую, 3 числа 1935 р. у Львові — видання було припинене внаслідок нагінки польської цензури. Редагував журналик студент львівського університету Петро Поліщук.

Не ввійшли до „Зібраних творів" теж рецензії і дискусійні писання Антонича, що їх друкував він під псевдом Зоїл і іншими. Чи віднайдуться ще недруковані поезії Антонича, а теж його листування, чи буде теж змога вишукати і зібрати рецензії і всі його статті — справа в умовах еміграції зовсім нелегка, тим не менше Організація Оборони Лемківщини повинна цю справу мати на увазі.

А головне діло вона вже довершила — видання „Зібраних творів" Б. І. Антонича відкриває українській поезії двері у скарбницю великих духових надбань людства.

ТРИМІСЯЧНИК УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ І ПРЕСИ В АВСТРАЛІЇ

Українська преса в Австралії в перших днях липня повідомила про новий Тримісячник української книжки і преси, проголошений Українською Центральною Шкільною Репрезентацією, за підтримкою СУОА — Союзу Українських Організацій в Австралії. Тримісячник, що розпочався в липні, триватиме в серпні та вересні, себто в зимовому сезоні у тій країні.

Алла Косовська

АВРЕЛЬКА

(оповідання)

Саме в ту хвилину, коли мої „рабині" Тамара, Женя і Катря накладали на мою голову „золотий вінець", вінчаючи мене на одноденне царювання, прибігла задихана Галочка і повідомила, що „до Фігеля приїхали нові квартиранти"! При цьому вона так витріщила свої й без того великі очі, що вони стали зовсім круглими. „Фігель" у Галочки означав „фліґель" — маленький окремий будинок, що стояв у нашому дворі. Чомусь „л" в цьому слові Галочка пропускала.

Гра була зіпсована. А це була наша улюблена гра, і полягала вона в тому, що кожного дня когось із нас, чотирьох подруг, обиралося „царицею" на цілий день, з правом необмеженої влади над трьома іншими. Галочка, як найменша, в рахубу не входила.

Церемоніял коронування відбувався в дуже урочистій обстанові: обраній „цариці" розплітали коси і накладали на голову „золотий вінець", який нам з успіхом заміняв звичайний вінок, сплетений з великих жовтих квітів, що цвіли у нас в квітнику протягом цілого літа. Потім „цариця" ставала на садову лавку і з її висоти приймала присягу своїх підданців, які клялися бути їй вірними і виконувати всі її накази.

І ось така прикрість! Негайно після прийняття присяги я збиралась була, користуючись зі своєї короткотермінової влади, послати „рабинь" збирати для мене малину в далекому кутку саду, як тут надбігла Галочка і зчинила „безкровну революцію". Мої три „рабині" покинули мене та мою „корону" напризволяще і стрімголов метнулися до садової фіртки. Зневаженій „цариці" не залишилося нічого іншого, як побігти слідом, на ходу порядкуючи своє розпатлане волосся. А в дворі вже розвантажували воза з речами нових квартирантів...

Це була польська родина: батько, мати і 16-річна дочка — неймовірно, просто казково вродлива дівчина! Це не було лише наше, дитяче враження. Моя тітка, побачивши вперше цю дівчину, усміхнулася до неї лагідно, і в очах її відбилася радість, яку, мабуть, відчуває мистець, дивлячись на досконалий витвір природи. Правда, тоді моя думка була простіша, але й я зрозуміла, що тітці Аврелька дуже сподобалася. Взагалі вся родина була симпатична і виглядала інтеліґентною, дармащо батько був звичайний швець.

Тим часом Аврелька розвантажувала воза, а їй охоче допомагав візник, якому, очевидно, давало приємність дивитися на дівчину і слухати, як вона мелодійним голосом наспівує польську пісеньку.

Щоб дати зрозуміти новій дівчині, що вони теж знають польську мову, моя старша сестра і кузинка, рідна сестра Галочки, витягли з архівів своєї пам'яті пісеньки, що нам на потіху колись співала покійна бабуня, яка була одружена з поляком. Це були: „Нєсла Зося воду з жечки", „Гей, панєнки, послухайтє" „А, а, коти два, шари-бури коти два" іще щось.

Пам'ятаю, ми, менші, страшенно заздріли сестрам, коли Аврелька підійшла до них і з чарівною усмішкою простягла їм руку. Потім вони сиділи всі втрьох і про щось весело балакали, уживаючи дикого есперанта — суміш українських, польських і російських слів.

Прийшла неділя, і шевцева родина вибралася до костьолу. Аврелька виглядала янголом у новій блакитній сукні, з такою ж стрічкою в густому, каштановому волоссі. Скромно спустивши очі, вона йшла за батьками, з молитовником в руці і з загадковою усмішкою Мони Лізи на пурпурових устах.

Але назад, з костьолу, Аврелька верталася сама, „загубивши" в юрбі тата і маму. І це вже був не янгол, а небезпечний демон, очі якого виблискували синіми вогниками, ваблячи і обіцяючи, кличучи і зачаровуючи. А за нею точнісінько так, як за „тою молодою, сім пар хлопців чередою"...

У своїй дитячій наївності я зрозуміла цей похід чоловіків різного віку і різного соціяльного положення, починаючи від хлопчаків-гімназистів, аж до старого генерала у відставці, що сунув слідом за Аврелькою, як чисту данину її красі. Але за обідом мама сказала, що легковажність цієї дівчини до добра не доведе. І раптом Галочка, яка сиділа на своєму звичайному місці, в кінці столу і, вимахуючи виделкою, підвела свої темнозелені очі і заявила тоном старої досвідченої особи:

— Поляки усі легковажні.

— Що ти дурниці верзеш, звідки ти знаєш? — намагаючись стримати усмішку, накинулася на неї тітка.

— Бабця говорила, у неї дід був поляк і їй зраджував! — відповіла, ані трохи не збентежившись, Галочка. — А бабуня завжди казала правду.

***

Цілі дні наша красуня-сусідка крутилася по подвір'ю та хаті, хазяйнуючи, а ввечері, причепурившись, непомітно вибігала за ворота, де вже її очікували прихильники. Тепер, з віддалі часу, я оцінюю Аврельчину поведінку не як розпусту, що власне посвідчили наступні події, а як непогамований гін до радощів життя, до уваги і поклоніння. І ніякі кари батьків не могли цього гону стримати. Якщо батько замикав фіртку, Аврелька перелазила через паркан, і не раз, захопивши її на паркані, батько бив Аврельку немилосердно ременем, але на другий день вона знову втікала, поверталася пізно, і в їхній квартирі знову зчинявся неймовірний галас. А ранком Аврелька знову гасала по подвір'ю, безтурботно виспівуючи пісень і зачіпаючи моїх сестру і кузинку, яким було заборонено з нею приятелювати. І лише сині пасмуги на її, наче з мармуру виточених, руках і ногах говорили про нічну трагедію.

Так тривало все літо, а під осінь Аврелька сказала по секрету дівчатам, що виходить заміж.

Її батьки раділи, що позбудуться клопоту з непокірною дочкою, наші мати і тітка, тішилися, що нарешті зникне поганий приклад з очей їхніх дочок, а сама Аврелька була щаслива, уявляючи собі, яка вона буде гарна в білосніжних хвилях вельону і в помаранчевих вінчальних квітах. Далі цього її уява не сягала, їй здавалося, що все її життя буде суцільним весільним святом.

Наречений — молодий і гарний поляк, теж швець, що працював з Аврельчиним батьком у фабриці взуття, дивився на неї, як на Мадонну, і ладний був цілувати її ноги. Здавалося, щастя молодих було забезпечене. Але...

Настав день весілля. Молода, зворушливо прекрасна у вельоні і квітах, вирушила до костьолу на кращому візнику, якого тільки можна було відшукати в місті. Я і мої подруги бігли за візником до самого костьолу, який, на наше щастя, був недалеко. Після вінчання молоді поїхали на квартиру молодого, де мало відбутися весілля.

— Я теж хочу женитися! — заявила раптом Галочка, коли візник з новоженцями зник за рогом.

Я мовчки зміряла її зневажливим поглядом, куди тобі, ти ж не Аврелька!

— Я теж хочу женитися! — повторила Галочка, і губи в неї затремтіли: забиралося на плач.

— Добре, добре, — примирливо сказала сестра, — ось підростеш трохи і женишся!

— І в мене будуть теж вельон і квіти? — запитала Галочка.

— Будуть, будуть...

— Вельон з рогожі, квіти з паперу, а наречений буде кузьменківський гусак! — піддразнила Катря, підстрибуючи на одній нозі.

Галочка заплакала і побігла скаржитися тітці.

Коли ми повернулися додому, нас вразила тиша, що панувала на подвір'ї: не чути було дзвінкого Аврельчиного сміху і пісень. Грати нам не хотілося.

Пізно вночі нас збудив грюкіт у фіртку. Чути було, як фіртку відчиняли, чути було гомін голосів, що стишився у фліґелі.

Вранці покоївка Мотря розповіла сестрі, що Аврелька втекла від свого чоловіка і не хоче до нього вертатися. Що сталося між нею і чоловіком, так і лишилося таємницею. Двері фліґеля були тепер завжди зачинені і звідти час від часу, доносився тихий голос батька і упертий Аврельчин крик: „Нєхце, нєхце, нє пуйде, нє пуйде!" На подвір'ї вона не з'являлася.

А під фірткою день-у-день ходив її покинутий чоловік, сподіваючись побачити свою улюблену дружину-втікачку.

Якось, коли моя мама верталася ввечері з церкви, він перестрів її на вулиці фіртки.

— На бога, пані! Нехай пані намовлять Аврельку. Чого вона втекла? Що я їй зробив? — гаряче шепотів він, хапаючи матір за руки і скрапляючи їх сльозами. — Я люблю Аврельку, я не можу жити без неї!

Мати прийшла дуже засмучена, шкода було їй симпатичної людини, що так побивалася за своїм утраченим щастям. Але Аврелька була невблаганна.

Прийшла осінь, почалися зайняття в школі, дні стали короткі, а вечорами треба було вчити лекції, грати на піяніно. Про мешканців фліґеля ми, діти, майже забули.

Але вже зимою, десь коло Різдва, Мотря розповіла дівчатам, що наші сусіди, коли всі ми були в школі, виїхали до Варшави. Вони, мовляв, вже давно клопоталилися про візу, і ось тепер виїхали.

— А її чоловік, отой швець, звідкілясь дізнався, коли вони мали їхати і ввесь час чекав під фірткою. І коли Аврелька вийшла, кинувся до неї і так просив, так благав і плакав, що аж мені самій плакати захотілося! А вони посідали на візника і наказали їхати якнайшвидше. Він біг за візником і плакав, біг і плакав...

Пізніше тітка не раз бачила цього нещасного чоловіка на вулиці. Він мав вигляд людини, яка втратила все і вже нічого не бажає. Брудний, розхристаний, без шапки, він ішов, не помічаючи довкола нічого, був, очевидно, п'яний. А за деякий час ми дізналися, все від тої ж Мотрі, що Аврельчин чоловік помер від тифу в лікарні.

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ НА СВІТОВІЙ ВИСТАВЦІ В МОНТРЕАЛІ

Виступ чоловічого хору „Сурма" з Сиракюз, Н. И.

Заспівати на Світовій виставці — це щире бажання кожного хору, без огляду на національність. Для українського хору, крім здорової амбіції виявити, показати себе перед світом, не мале значення мав тут і патріотичний мотив: якщо живе й процвітає наша національна пісня, то живе й діє її носій, українська еміґрація. З народом, в тому числі і з його еміґрацією, живе й розвивається національна культура, хоч які тяжкі й несприятливі умови для цього в поневоленій Україні, та не надто сприятливі й поза Україною.

Як дійшло до виступу „Сурми" в Монтреалі?

Не так просто й легко діставатися з виступом на сцену виставки: проводиться бо суворий добір, щоб утримати престиж цієї сцени на високому рівні. Є там два роди сцен: для професійних ансамблів і для аматорських. Між останіми, до яких належить і „Сурма", буває, виступають такі мистецькі сили, які успішно конкурують з професійними. Згадати б виступ місцевого французького мішаного хору з Монтреалю, що виступав перед „Сурмою" на тій самій сцені: „Банд-шел А", між англійським та французьким павільйонами. Канадійськ і французи виявились справжніми мистцями!

Кілька років уже існує в Сиракузах, Н. И., добра співпраця українського хору з ірляндським та тирольським місцевими хорами. На запрошення цих хорів уже не раз виступав хор „Сурма" перед американськой авдиторією. До того ж, в останньому році диригентом ірляндського хору є українець, адвокат Мих. Пінкасевич, який, одночасно, є членом хору „Сурма". А тому, що члени ірляндського хору — це переважно високої ранґи професіоналісти, бізнесмени, правники, урядовці, які мають зв'язки з американським і канадійським світом, то діставши запрошення виступити на Світовій виставці з концертом, вони в свою чергу запросили до виступу український і тирольський хори. Так склалося, що одночасно, по черзі, а на закінчення разом, виступали на Монтреальській виставці аж три хори з Сиракуз та околиці — Каміллус, Н. И. Перед самим виїздом хорів до Монтреалю місцевий сиракюзький часопис „Геральд" помістив у тижневому ілюстрованому додатку фота всіх трьох хорів та інформаційну нотатку. Так 9-го червня 1967 р. чотири автобуси з сотнею співаків вирушили з Сиракуз до Монтреалю; концерт відбувся 10 червня 1967 року.

Хор „Сурма" мав 32 співаків. Кожний хор виступав з власною програмою, своєю рідною мовою. На закінчення всі три хори проспівали спільно три американські пісні, виконанням яких диригував кожний диригент за чергою. Українському диригентові З. Мягкому припала честь диригувати сотнею співаків, виконуючи відому пісню „Чарівна Америка".

Заповідач - мистець

Хоч коротко, але варто згадати про заповідача на виступі згаданих хорів. Він ірляндець, адвокат з Сиракуз - Каміллус, Джан Салленджер. Своєю інтеліґентністю, гарним голосом, сильним і чистим басом відразу заімпонував величезній авдиторії слухачів. Заповідання велось мовами англійською й французькою. Знав він, як заповідати. Підкреслив, зокрема, подібність історії обох народів, українського й ірляндського, що видали багато зусиль в боротьбі за своє визволення. Отак він і висловився, що вітаємо, мовляв, слухачів найкращим даром — нашими піснями, що їх нам наші предки передають із роду в рід. І хоча три хори виконуватимуть пісні чотирма різними мовами (бо тирольський хор, крім німецької, співає ще й італійською), але ці пісні єднає спільна ідея: радість і туга, ніжність і любов, пошана до свого минулого, патріотизм і завзяття в боротьбі, віра в кращу майбутність . . . І полились могутні співи, яких не могли приглушити ні височезні павільйони французький та англійський, ні золоті пагоди Тайленду й Бурми.

Диригент „Сурми" Зенон Мягкий — довголітній співак, учасник хору „Ватра" Л. Туркевича і Капелі бандуристів ім. Шевченка. Він розумів важливість цього виступу, тому й програма на цей раз була відповідно дібрана. Хор проспівав переважно бадьорі пісні: „Вставай Україно" Садовського, „Наш рідний край" Третяка та інші — разом вісім пісень. Виступ хору був добрий. Без перебільшення можна сказати, що це був один з кращих виступів хору за десять років його існування.

Члени хору „Сурма", що співали на Світовій виставці в Монтреалю в суботу 10-го червня 1967 р.:

Диригент — Зенон Мягкий. Перші тенори: Т. Боцонь, І. Волошин, В. Годжак, М. Годжак, В. Клюнан, М. Косяк, Е. Крук (заступ. диригента та дир. церков. хору), М. Поп'як, П. Ткач. **Другі тенори:** М. Базар, В. Гусак, С. Луцак, М. Пінкасевич, (водночас дир. Ірляндського хору), М. Проскуренко, Я. Чомко, Т. Шоробура. **Перші баси (баритони):** В. Будзяк, П. Голь, П. Динька, Я. Динька, Д. Лозинський, Я. Сокерник, В. Жмур. **Другі баси:** Е. Гусак, Я. Гусак, М. Зарічний, І. Ковальчук, І. Латанишин, В. Лебідь, М. Фарботник, Р. Шаран (Голова Управи).

Інтерв'ю зі СВС - Монтреаль

Після концертів сиракюзьких хорів представниця української секції „СВС — Монтреал радіо енд телевізіон", — відбула інтерв'ю з диригентом хору „Сурма" Зеноном Мягким. В інтерв'ю заторкнено історію хору „Сурма" чи пак його десятирічну працю, та обставини, серед яких прийшло до спільного виступу вище згаданих трьох сиракюзьких хорів з концертами на світовій виставці ЕКСПО-67 у Монтреалю.

На могилі сл. п. Нестора Городовенка на цвинтарі "Mount Royale" в Монтреалю. На фото вгорі — промовляє мґр. І. Городецький (зліва), побіч нього — вдова Анастасія Городовенко та пані і п. Ковальські. Фото взнизу — хор „Сурма" співає „Морозенка".

На могилі славного диригента Нестора Городовенка

Виступ „Сурми" на сцені міжнародної виставки відбувся в суботу. У неділю, 11-го червня був час на відвідини українців Монтреалю. Звичайно відвідують своїх знайомих, рідних. Але є в цьому канадському місті місце, де повинен побувати кожний українець. Це могила славної пам'яті заслуженого диригента Нестора Городовенка. Покійний з своїх неповна 80 років життя біля 70 років посвятив українській пісні, а з них майже 65 років — диригентурі. Як співав Городовенко — знає не тільки Україна, але й світ, зокрема Німеччина, ЗДА Канада.

Початки диригентської праці Городовенка відносяться ще до передреволюційних років в Україні. Як диригент, він відзначився в Києві уже в роках 1919 - 20-тім, керуючи хором кооперативного об'єднання „Дніпросоюз". Славу принесло йому диригування мішаним хором „Думка" в роках 1920 - 1938 в Україні та в СРСР, і за кордоном.

В часі війни Городовенко керував хором ім. Леонтовича у Львові (1942 - 44 рр.), на еміґрації — хором „Україна". Хор з цим ім'ям він провадив також у Канаді в Монтреалі аж до 1964 року, коли хвороба довела його до немочі. Загально можна сказати, що за своє життя Городовенко дав понад 5 тисяч концертів. Коли ж говорити про якість тих концертів, то треба сказати, що Городовенко, поруч Ол. Кошиця, належав до найвизначніших українських диригентів, до найліпших інтерпретаторів української вокальної музики, а також української й світової вокальної клясики.

Хористи сиракузької „Сурми" відвідали його могилу в Монтреалі по Службі Божій в порозумінні й приявності Вдови покійного диригента, Анастасії С. Городовенко та панства Ковальських, довголітніх приятелів покійного й родини його, хористи зібрались на центральному цвинтарі Монтреалю в 12 год. півдня, на могилі Нестора Городовенка. На горі „Монт Рояль", серед парків і чудових краєвидів — на десятки миль довкола, міститься ця могила — дорога кожному українському серцю.

Українці Монтреалю поставили своєму славному землякові гарний пам'ятник, на якому на бажання покійного вирізьблено Шевченкові слова: „Свою Україну любіть!" Під ними напис: „Нестор Городовенко, 5 листопада 1885 — 21 серпня 1964. Село Бенцлави Лохвицького повіту, Полтавщина". Якою ж нечесною являється писанина Віт. Коротича в „Вітчизні", Київ, жовт. 1966 р.: „. . . У Монтреалі, в Канаді, я бачив вербовий хрестик при дорозі. То була могила Нестора Городовенка . . ." і т. п. і т. ін.

В глибокій пошані до небіжчика-диригента хор „Сурма відспівав думу про Морозенка. Голова управи хору Роман Шаран склав на могилі китицю квітів, а мґр. І. Городецький, упорядник ювілейного альманаху „Сурми", сказав коротке слово про життя й діяльність диригента, підкресливши словами думи, яка в інтерпретації Городовенка прибрала незрівняного звучання: „За тобою, Морозенку, вся Вкраїна плаче . . ."

Чудова весняна пора, прекрасне положення могили, серед моря зелені й квітів, спів хору та приявність найдорожчих небіжчикові осіб: Достойної вдови — дружини, приятелів, що ним опікувались до останньої години його життя, панства Ковальських, — все це залишило в серцях сиракузьких гостей незабутнє враження, викликало почуття глибокої пошани до свого брата по професії.

Живий пам'ятник

Завдяки старанням управи філії УНО, а передусім проф. Б. Ковальського, в Монтреалі видано було в 1950-их роках тисячним накладом шість платівок пісень у виконанні хору „Україна" в Монтреалі під диригуванням Н. Городовенка. Безперечно це був замалий наклад для того, щоб задовольнити потреби великої маси культурних і свідомих українців у Канаді й поза нею. Платівки давно випродані. І взагалі тепер це видання можна вважати унікальним. Це мабуть чи не єдине більше видання грамзапису співів, диригованих Городовенком — шедеврів музично-вокального мистецтва. Тих кілька десятків альбомів, що лишились не продані, немає сенсу випродувати окремим особам. Їх треба зосередити в музеях, бібліотеках, дослідницьких і культурних установах, виховних закладах. Тож священним обов'язком кожного нашого хору, громадського культурного, музичного товариства, чи й окремих осіб є подбати про те, щоб ці унікальні альбоми потрапили до бібліотек і музеїв. Витрати будуть невеликі, комплект платівок коштує тільки 7.50 дол. Потрібно доброї волі й зрозуміння. Той, хто купить альбом платівок Городовенка й подарує його поважній бібліотеці, музеєві чи відповідальній установі, впише своє ім'я в число жертводавців не лише тій установі, але також в число тих, хто ділом дбає за українську культуру.

Поза всіма неоціненними користями від такої жертвенности для добра української культури, буде ще одна, може найважливіша — уберегти при житті диригентську спадщину Городовенка — це значить побудувати йому живий, ніколи немеркнучий пам'ятник. Пластинки можна набути в проф Б. Ковальського, по такій адресі:

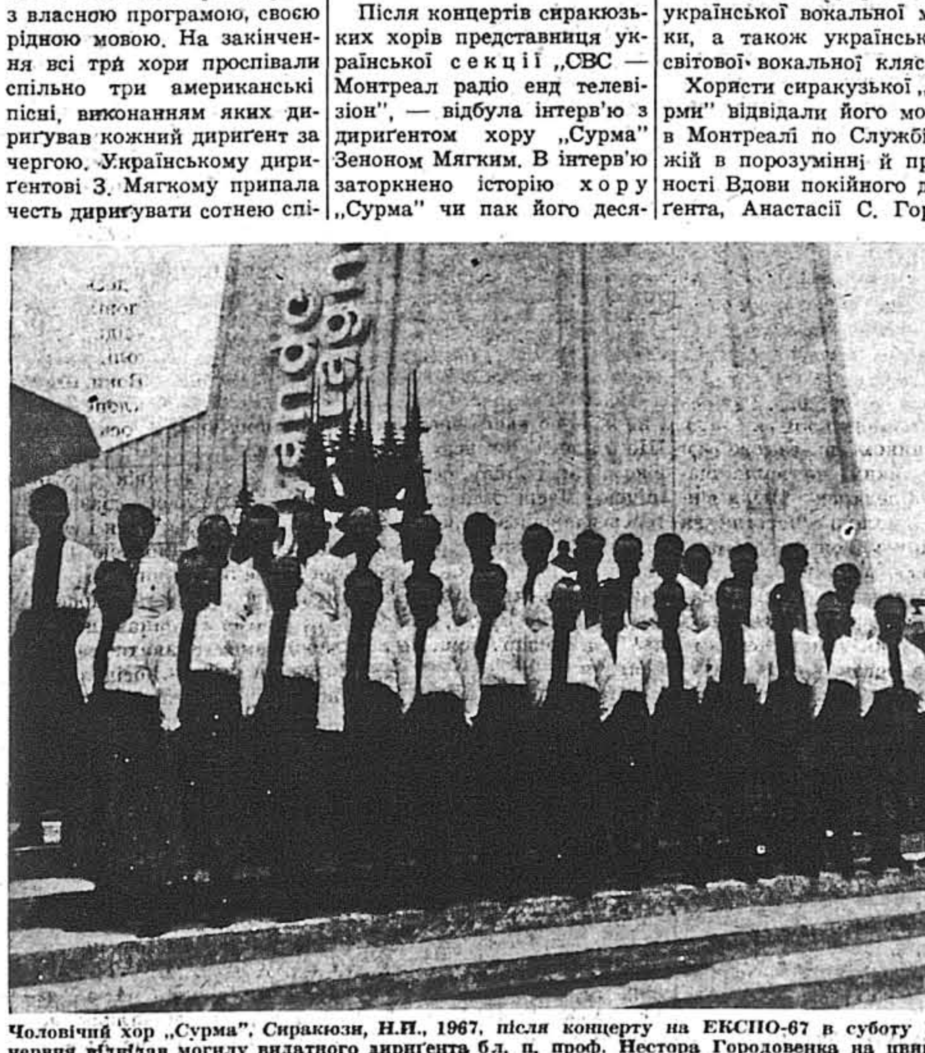
Mr. B. Kowalsky
11763 Poutrincourt
Montreal 12, Que., Canada

Хор „Сурма" Городовенкові

На кінець до речі буде згадати, що члени сиракузького хору „Сурма" в особливий спосіб підготовляють вшанування пам'яти визначного диригента Городовенка. Редакційна колеґія уже викінчує приготування ювілейного альманаху хору „Сурма" з нагоди минулого десятиліття його існування (1956 — 1966) та Української хорової музики на еміґрації. В альманасі буде довша стаття про життя й діяльність диригента Нестора Городовенка. Базована буде стаття на ориґінальних джерелах та ілюстрована ориґінальними рідкісними фотами великих хорів, якими диригував небіжчик, від хору „Дніпросоюзу" почавши.

Віримо, що цей альманах знайде місце в кожній українській хаті, де люблять і шанують нашу національну культуру. Крім цікавих матеріялів про Н. Городовенка, там буде поміщено неопубліковані досі матеріяли про Ол. Кошиця та багато інших матеріялів про українське музично-пісенне життя, сучасне й минуле, головно на еміґрації.

І. Городецький

Чоловічий хор „Сурма", Сиракюзи, Н.И., 1967, після концерту на ЕКСПО-67 в суботу 10-го червня відвідав могилу видатного диригента бл. п. проф. Нестора Городовенка на цвинтарі "Mount Royale" у Монтреалі в неділю 11-го червня. В першому ряді останній по правому боці — диригент „Сурми" Зенон Мягкий. Знімка на тлі британського павільйону.

ПРОТИ ХВИЛЬ

У травні цього року в Одесі відбувся Установчий З'їзд Музично-Хорового Товариства України, яке очолив композитор Сергій Козак і яке постало, фактично, не з ініціятиви згори, а за почином мистецьких кіл. Самозрозуміло, С. Козак обмежився у своєму виступі лише до такої половинної правди:

„Перші спроби організувати Хорове товариство в умовах царської Росії зустрічали опір царських сатрапів, які душили національну культуру тодішньої російської імперії. Піонером хорової справи на Україні, її основноположником є наш великий Боян Микола Віталійович Лисенко".

Далі в доповіді С. Козака пішли офіційні вихваляння „досягнень" у ділянці української культури за совєтський період. Але інші промовці, розповідаючи про справи на місцях, змалювали понуру картину справжнього становища української культури, зокрема вокально-музичної, в одній із найспівучіших країн світу, в Україні.

Якщо взяти загальні цифрові дані, то вони справді імпозантні: 20 000 хорових колективів об'єднують понад півмільйона співаків; 40 000 дитячих хорів, у яких беруть участь яких 2 мільйони дітей . . . Але, що ж можуть зробити для тієї маси величальників української пісні лише 2 125 студентів-випускників, які щороку в УССР закінчують середні й вищі музично-вокальні заклади? Чи може єдина газета, що приділяє увагу справам культури, „Культура і Життя", охопити масу проблем? Адже співуча Україна і до нині не має власного музичного журналу . . .

Один із промовців на Установчому З'їзді сказав: „З України можна і потрібно зробити Мекку хорового мистецтва для всього світу". Та вже інший ствердив на сторінках „Культури і Життя" ч. 41 з 1967 року, що „із 13 600 керівників хорових колективів лише 210 мають вищу і близько 2 000 середню музичну освіту". Інший дописувач, із Закарпаття, повідомляв, що в культурному житті тієї особливо талановитої частини українського народу „Труднощі були, і сьогодні є у цій справі не менші, ніж наші благословенні гори, але ми їх поборемо. На Закарпатті сьогодні працює понад 40 музичних класів, у яких навчається близько 2 тисячі дітей". Інший промовець на Установчому З'їзді виявив ще одну гірку правду: навіть фахівці з вищих музичних закладів „не вміють працювати з народними хорами, недоцінюють, не використовують, а подекуди й руйнують найкращі мистецькі цінності, які ще збереглися в досвіді живих майстрів народного співу".

Народна пісня й музика завжди служили і служитимуть для національних мистців невичерпним джерелом для їхнього надхнення, творчої праці, пошуків нових шляхів у музиці. В Україні записано дотепер яких 200 000 народних пісень! Але що ж насправді діється з тим народним скарбом у часи шовіністично - народовбивчої політики Москви? Нехай відповість на це питання ще інший дописувач до совєтської ж таки преси:

„Професійні мистці і колективи явно мало ще черпають з бездонної криниці народно-пісенної творчости, хоч геній українського народу створив близько 200 тисяч чарівних перлин. Це тих, що записані (а скільки їх побутує в народі ще й сьогодні не записаних!), і як рідко звучать вони у виконанні наших співаків і хорів! Ми зовсім не знаємо також, як звучить український кант XVI-XVIII століть, музика середньовіччя взагалі. Ми любимо народну пісню, твори своїх корифеїв, але ця любов часом платонічна, від неї ніщо не народжується. Ми загубили доріжку до цих творів, і наш слухач, особливо молодий, не так скоро натрапить на неї без допомоги".

В кінці згадаємо, що й до нині в УССР немає заводу, котрий випускав би платівки для грамофонів, патефонів, радіо. Зате Україну заливає московська продукція з „Апрелєвського" та ін. заводів, з „Калінками-малінками" та „пєснямі і сказкамі" для дітей, навіть з піснями калмиків і чеченців (але російською мовою!) . . . Україну засмічують представники „великої російської культури", які у формі різних джазових тріо та квартетів, солістів на барабанах тощо виступають на естрадах Києва та ін. міст, включно з малими районовими; у зрусифікованому Харкові виїздна Комісія у справах хорового мистецтва, обстеживши ресторани, парки тощо, ствердила, що так зв. „джазові оркестри" перетворились там у розсадників „розтлінної чужої нам музики".

Так, проти важких і небезпечних хвиль пливе чудовий лебідь української музики й пісні. Йде справжня боротьба між кривдою і правдою. І справжнє щастя могутньої української культури в тому, що вона, як і той мітичний лебідь — не тоне, вона завжди може злетіти понад хвилями, і вона це й робить на порозі 50-річчя комуністично-московської контрреволюції. **(Л. П.)**

Літературний журнал „Донбасс"

У Донецьку вийшло 3-тє число літературно-мистецького журналу, органу Відділу Спілки Письменників УССР, „Донбасс", що виходить російською мовою. Раніше в „Донбассє" друкувались переважно автори з російськими прізвищами, тепер там з'являється дедалі більше авторів з прізвищами українськими. „Літературна Україна" з 8-го серпня повідомила: „Третій у цьому році номер двомісячника „Донбасс" відкривається добіркою віршів молодих донецьких літераторів: В. Чухліба, Є. Нефьодова, М. Вейцмана, С. Тайманова, Л. Завгородньої, Г. Короткої, П. Гаврилова, А. Мироненка, Д. Іконія. Друкується закінчення роману О. Чепіжного „Гагаї", новела В. Захарченка „Пам'ять", а також поезії В. Шутова, Г. Щурова, О. Орача, А. Кравченка, Таїсії Анисимової."

ВИСТАВКА КАРТИН ОКСАНИ ЛУКАШЕВИЧ

Оксана Лукашевич

Наша молода артистка-малярка — м-р Оксана Лукашевич, що ґрадуювала в Сиракюзах, а маґістерський диплом одержала у Фльоренції в Італії, — брала участь у мистецьких виставках у Сиракюзах, Торонті, Фльоренції, а в останніх часах в Ютиці та у Трой. З нагоди її індивідуальної виставки в Ютицькому коледжі, у Студентському Центрі Стребеля, місцева газета „Ютіка Обсервер Діспач" помістила прихильну оцінку її картин, підкреслюючи, що: „її праці зацікавлюють не тільки захоплюючою та гармонійною кольористикою олійних картин, але не менш і ярким, ударним і динамічним користуванням чорного й білого в дереворитах. Ці сильні контрасти викликують дуже сильне й безпосереднє зображення, що висловлюють переконливі вияви людських напружень і конфліктів. В її рисунках наявні проблески примітивного, але й заразом і направду дійсного світу. Оксана Лукашевич виставила 13 олійних картин, 5 рисунків і 4 дереворити, але у всіх цих родах мистецтва вона виявила велику сміливість, молодість і експресійну силу, що разом складаються на її мистецьку творчість".

Інша газета „Ютіка Дейлі Пресс" пригадує, що Оксана Лукашевич ґрадуювала в 1965 р. в Сиракюзькому університеті, „мастер оф артс" здобула у Фльоренції, в Мистецькому Інституті Папи Пія XII, як стипендистка. Вона пізнала мистецькі центри Европи, має за собою свої індивідуальні виставки в університеті Торонто, в Марія Реджіна Коледж у Сиракюзах, в Галерії Маццучеллі у Фльоренції, її картини є на постійній виставці Мистецького Інституту Папи Пія XII у Фльоренції, у приватних колекціях в Австрії та в Америці. Крім цього вона майстерна піяністка, студіювала музику в консерваторіях в Ютиці й Сиракюзах. Учить малярства у Вотервіл „Сентрал Гай Скул", недалеко Ютики".

До цих теплих слів американських мистецьких рецензентів треба ще додати, що у днях 22 і 23 квітня ц. р. Оксана Лукашевич взяла участь із 22 своїми картинами в мистецькій виставці під час Українського Фестивалю у Трой. І американські, і українські глядачі висловлювалися з признанням про її картини, підкреслюючи їхню мистецьку вартість. Кожний глядач звернув увагу на „Гітариста", що був відзначений на мистецькій виставці в Ютиці, як також на численні картини лісу в різних порах року. Наша молода мисткиня має спеціяльне замилування до лісових краєвидів і насичує їх інтесивним кольоритом. Вона закохана в Гантері, тому бачимо картини гантерської церковці, гантерські ліси й потоки.

Останньо Оксана брала участь в американській виставці в Гадсон Веллі Арт Ассосіейшен в Ютиці, де виставила свої цікаві дереворити.

Оксана Лукашевич шукає свого малярського вислову, експериментує в різних ділянках і жанрах, а при тому включається і в громадську працю в Ютиці, малюючи декорації до різних наших імпрез, оформлюючи сцену. При її здібностях, солідній мистецькій освіті та наполегливій праці — вона дійде до своєї мети. — **І. Д.**

НІМЕЦЬКЕ РАДІО ПРО ГРИГОРА КРУКА

Німецьке радіо — Bayerischer Rundfunk — передало в суботу 1 липня, о год. 3.30 по полудні програму, яку подаємо в перекладі:

„Ми хочемо повідомити про виставку, яка дала перегляд творчости українського скульптура Григора Крука. Ця виставка відбулася в Мюнхені, в Галерії „Штенцель". Хто бачив скульптури й рисунки українського мистця, той пізнав, що тут твердим шляхом великий талант дійшов до вершка мистецької творчости й між сучасними мистцями запевнив собі передове місце. З незрівняною серйозністю і з глибиною відчуття, що рідко трапляється сьогодні у західніх мистців, Крук дав своїм скульптурам оптимістичну й повну сили поставу глибокодумливого спокою і гідности.

Гармонія між матерією і абстрактним виведенням лінії виконана досконало під кожним оглядом. „Війт" (посадник), „Дівчина з коромислом" — промінюють душевний спокій, якого ми в нашому часі так дуже потребуємо. Мабуть залітає час до часу з української батьківщини Крука пісня, якої ехо звучить у його творчості, і в той час з-під його рук в пластичній формі виходять люди, долі, переживання і спогади.

„Дитя в снігу" заслуговує на особливу увагу: мала фігурка, від якої проміниться зворушлива наївність, розгубленість, а рівночасно рівновага духа, — вона викликає у глядача одночасно і усмішку, і сльози.

В загальному, біля 30 скульптур й рисунків знайшли собі приміщення на короткий час у вишуканій ґалерії „Штенцель". Хоча твори Крука можна було бачити в більшому маштабі в Берліні, Відні, Парижі і Римі, в Ню Йорку, Лондоні, Единбурґу й Торонті, однак враження з цієї малої виставки було незвичайно сильне й репрезентативне.

Велика монографія, яка представлятиме увесь мистецький дорібок українського скульптура Крука за останніх 20 років, є в підготовці і вийде під кінець цього року".

Радіопередачу закінчено гарною українською піснею в супроводі бандури.

Виставка в Мюнхені закінчилася. Тепер маестро Крук підготовляється до виставки в Італії, в місті Меран, що відбудеться у другій половині серпня. Мистецька творчість Григора Крука органічно споріднена з українською землею. Його переживання, передані в творах ,неначе „тілом і душею" вросли в український ґрунт. Довідуємось, що твори нашого мистця закупили такі люди, як президент Лібке, канцлер Ергарт, В. Брандт, Жін Касу, директор французьких музеїв, патріярх Атанаґорас, Папа Павло VI та ін. Скільки творів Крука набули колекціонери українського мистецтва в Америці? Маестро Г. Крук взяв дуже велику позику в зв'язку з виданням його монографії, що матиме приблизно 100 ілюстрацій і з'явиться в кінці 1967 року. Маестро Крук живе при Елізабетштрассе 13/4, Мюнхен 13.

Надія Дейчаківська

„ДОРОГОЦІННА СПАДЩИНА"

У статті під таким наголовком „Літературна Україна" з 8 серпня нагадує про режисера-новатора, керівника „Березолю" Леся Курбаса, зліквідованого совєтською владою, повідомляючи, що цього року у в-ві „Мистецтво" вийде „збірка спогадів про Л. Курбаса", із статтями понад 30 діячів мистецтва, які з ним працювали. Газета домагається, щоб були перевидані ориґінальні п'єси, написані самим Л. Курбасом: „Пролог" та „Жовтневий огляд". Час, коли працював „Березіль", газета називає „найскладнішим творчим періодом радянського театру".

СЕРЕД КНИЖОК

Монографія проф. Олександра Оглоблина про Опанаса Лобисевича

Історична секція УВАН нещодавно видала нову монографію проф. Ол. Оглоблина про Опанаса Лобисевича (1732-1805), Мюнхен - Ню-Йорк 1966.

З цією небуденною постаттю доби останнього гетьмана Кирила Розумовського ми мали змогу вже дещо запізнатися з попередньо виданої праці проф. О. Оглоблина: „Люди старої України", в якій Лобисевичу був відведений тільки окремий короткий розділ.

А тепер про цього діяча на Гетьманщині вийшла друком окрема монографія, написана проф. Оглоблиним на підставі великого джерельного матеріялу. В цій монографії проф. Оглоблин докладно знайомить читача із життям, працею, літературними намаганнями, а зокрема з тими національно-незалежницькими стремліннями Лобисевича, що були притаманні не тільки йому, але й іншим видатним постатям, приналежним до провідної верстви тогочасної України.

Хто ж був Опанас Лобисевич і в чому полягала його заслуга для українського народу?

Відповідь на поставлені питання дає життя і діяльність Лобисевича, про що вважаємо доцільним найстисліше подати за працею проф. Оглоблина.

Народжений на Чернігівщині в родині козацького старшини Стародубського полку, — Опанас Лобисевич одержав ґрунтовну освіту спочатку в Київській Академії, а згодом в Університеті при Академії Наук в Петербурзі. Як колишній вихованок Київської Академії, Лобисевич був неперевершеним знавцем клясичних мов, а зокрема латини. Навчаючись в університеті, він водночас був на відповідальному становищі перекладача при Академії Наук. Багато своїх літературних перекладів Лобисевич уміщував в журналі „Трудовая пчела", редагованому поетом Сумароковим.

Ця його співпраця з Сумароковим, що його президент академії М. Ломоносов вважав своїм особистим ворогом, знайомство з іншими видатними постатями, а зокрема з Григорієм Полетикою — палким українським патріотом, а також його „малоросійське" походження стягнули на Лобисевича гнів Ломоносова. В наслідок цього Лобисевич, разом з іншим його товаришем українцем Діводичем, — були звільнені з університету майже напередодні одержання магістерського диплому, а також і з праці перекладача в Академії Наук.

Треба було аж особистого втручання в цю справу Гетьмана Розумовського, який заступився за своїх земляків і справу полагодив позитивно. Зацікавившись ближче Лобисевичем, гетьман Розумовський викликав його до своєї столиці Глухова і, побачивши в ньому здібну й обдаровану людину, залишає його на службі при гетьманській канцелярії на становищі свого особистого секретаря.

Для Лобисевича це вийшло на краще, бо разом з гетьманом він кілька років подорожує по Европі, відвідуючи тогочасні культурні осередки Німеччини, Франції, Італії та інші.

Все це дало йому змогу пізніше опублікувати в журналі „Всякія Всячини" дуже вартісні переклади з французької та латинської мов. Згодом, перебуваючи вже в Новгород-Сіверщині на становищі губерніяльного маршалка, Лобисевич був також одним з чільних представників українського патріотичного гуртка, що існував в Новгород-Сіверську в 1780-1790-тих роках. Цей гурток, в межах можливого, боровся за старі права і привілеї України, а зокрема плекав національну літературу і рідну мову. Про значення рідної мови Лобисевич казав: „У всякому наречії языков — єсть своя красота".

Як відомо, в той час на терені російської імперії було велике зацікавлення творами клясичних письменників і поетів, особливо ж творами Горація і Вергілія.

Своєрідну траверсію з Вергілія написав і Лобисевич п. з. „Вергілієві пастухи в малоросійський кобеняк передягнені". Як припускає проф. Оглоблин, в цьому творі, який до наших часів на жаль не зберігся, напевно було не мало заувальованих політичних думок, що висловлювали прагнення сучасного українського громадянства.

Постійний зв'язок Лобисевича з бувшим своїм вчителем по Київській Академії архиєпископом Юрієм Кониським — відомим українським патріотом, також підтверджують його національний світогляд і, безперечно, його любов до своєї мови і батьківщини. „Отож, стверджує проф. Оглоблин, в особі Лобисевича маємо ідеолога української національної літератури, справжнього попередника Котляревського, предтечу українського національного відродження 19-го століття" (ст. 85).

Помер Лобисевич у своєму мастку селі Миньковi біля Новгород Сіверська в 1805 р.

Монографія проф. Оглоблина знайомить українське суспільство з цією призабутою, але цікавою і небуденною постаттю, що жила і діяла в добі цілковитого поневолення України, коли по думці іншого нашого видатного історика проф. Д. Дорошенка: „чимало освічених українців почало брати участь в російській літературі і журналістиці, зриваючи з життям рідного краю та його інтересами". (Історія України — ст. 190). Бо дійсно в часи Лобисевича майже вся провідна верства в гонитві за мастками, чинами і орденами — стала на службу Росії. Але все ж і серед тієї провідної угодово наставленої верстви були видатні постаті, які одчайдушно намагалися зберегти свою національну окремішність, свою бодай обмежену культурну і політичну автономію перед перемагаючим наступом імперської Росії, що намагалася цілковито знищити усі права і вольності нашого народу.

Те, що переживала Новгород Сіверщина і ті передові люди, то це переживала в більшій чи меншій мірі і уся поневолена Україна. Силою свого слова, довголітнього студіювання перводжерельних матеріялів тієї доби і глибокої наукової аналізи, — проф. О. Оглоблин відкриває своїм сучасникам цікаві сторінки з минулого нашого народу і пророчисто доводить, що незалежницькі тенденції, не зважаючи на тяжке поневолення України, завжди жевріли невгасимим полум'ям серед кращих синів нашого народу.

о. Семен Гаюк

Алла КОССОВСЬКА

НА ПАРОПЛАВІ

Тут сміється море золотими іскрами
І хлюпоче хвиля з вітром граючись,
І пливуть чайки, крилами бистрими,
Як серпами синє небо краючи.
А мені так безпричинно радісно,
А мені по-молодому весело!
На човні, що відпливать пора йому,
Вгору прапор зоряний піднесено.
І йому, можливо, салютуючи,
Бронзовий орел помаше лапою,
Хтось засвітить зірку золоту вночі,
Над душею, як і він, крилатою.

Едвард Козак: „Побратими"

„Сто поетів — сто пісень"

На передостанній сторінці цього видання „На горі" поміщено портретик Ігоря Шанковського, з зазначенням англійською мовою про Албертський університет (де він викладає) та що він — український перекладач цієї книги. Отож, хоча й починаємо з кінця, треба було б Видавництву спочатку додати, що Ігор Шанковський не лише перекладач, а й український поет з оригінальною тематикою, що він — представник молодої української поезії за кордоном, автор кількох збірок поезій, великої поеми під назвою „УПА", перекладів з інших мов...

Названа книжка на 112 сторінок — це переклади на українську мову давньої японської збірки, що її уклав ще в 1235 році двірський поет-учений Садає Фужівара. Збігом обставин Ігор Шанковський побував під час Корейської війни у Японії, де, між іншим, виступав, як співак, у телебаченні та в радіо, вивчав японську мову, відвідував музеї, бібліотеки, рукописні відділи Японської Академії Наук, коротко — працював. Повернувшись до ЗДА, а потім працюючи в Канаді, І. Шанковський перечитав велику англомовну літературу про японську поезію, одночасно, перекладаючи одну за одною так зв. „танки", з яких і складається збірка, назва якої звучить по-японському „Гіаку - нін - іншу". Коли зважити, що до кожного автора перекладач додав відповідні відомості та коментарі, то можна сказати, що українська перекладна література справді збагатилась надзвичайно важливою працею, без огляду на те, що переклади авторизовані.

Книжка вийшла відносно невеликим накладом (1500 примірників). Щоб зацікавити нею читача і дати уяву про зразки японської давньої поезії, наводимо одну, 68-му танку, написану імператором Санджо, який був на престолі в 1012-1015 рр. і був змушений його зректися:

Коли на неспокійнім
світі далі
доводиться мені самотнім
жити,
то друг єдиний, місяць,
буде лити
поблідле сяйво на
душевні жалі,
бо перші друзі — вже
камінні плити.

Як і всі випуски Видавництва „На Горі", книжка „Сто поетів — сто пісень" видана зразково і, мабуть, єдиною її хибою є відсутність повніших даних про перекладача й поета Ігоря Шанковського, тим більше, що це людина молодого віку.

Леонід Полтава

Брошура „За душу й долю дитини" — порадник батькам

Не відомо, коли з'явиться великий збірник „Ми і наші діти", що його давно здало до друкарні Об'єднання Працівників Дитячої Літератури ім. Л. Глібова. Та заки він вийде, ГУ ОПДЛ подбала, щоб окремою брошурою вийшла одна із статтей того збірника — „За душу й долю дитини" д-ра Стефанії Тершаковець - Бережницької, досвідченого лікаря, яка одержала високу медичну освіту у Львові й Відні, а тепер працює у Виховній Комісії СФУЖО. Хоча авторка — не психіятр (можливо це й краще, бо її твердження і поради менше заплутані), вона особливу увагу звертає на психічний стан дитини і молодої людини, розкриваючи причини отих багатьох „не хочу", „не буду", „лишіть мене у спокої" тощо, що їх не раз здивовані, або ж розлючені батьки чують від своїх нащадків. За загально прийнятою схемою авторка ділить період дитинства - молодости, себто життя людини до 20 років віку на три вікові групи: від народження до 6 років, від 6 до 12 років та від 13 до 20 рр. життя. А далі... далі вже справа, в першу чергу, матерів познайомитись із цією працею, яка дасть їм багато ключів для розв'язки багатьох „хатніх" проблем у вихованні дітей, від дисципліни до статевого виховання.

Шкода, що авторка не звернула досить уваги на національне виховання, та що вдається подекуди до такого словника, як „тім", „габбі", „секс" тощо, адже „психіятричний тім" — це „група психіятрів", „смарт" — мудрий, спритний, „габбі" — улюблене зайняття чи розвага, „сексуальна тема" — статева тема. Даремний і такий сумнівний висновок, що „мама це найбільше творче звання в світі, більше творче, як звання маляра, композитора, чи поета, бо ті творять хоча прекрасні твори, але мертві"... Можна сперечатися і з висновком, в якому авторка твердить, що сучасна молодь — „така сама — змінилися тільки її її батьки, які не вміли повести її правильно через школу життя"...

Хоча Україна дала світовій педагогіці видатного А. Макаренка з його „Педагогічною поемою", (цілком не педагогічною там, де він покликається на Маркса), всеж наша література на тему пізнання і виховання дітей і молоді дуже скромна. На цьому тлі поява друком статті д-ра Стефанії Тершаковець-Бережницької „За душу й долю дитини" звертає на себе увагу і її практичні вказівки — це справжній порадник батькам, щоб вони краще провадили своїх дітей „через школу життя".

(лп)

3,000 ПРИМІРНИКІВ ЧИТАНКИ „ВОЛОШКИ"

Лондон. — Видана Спілкою Українських Вчителів та Виховників у Англії підручник - читанка, накладом у 3,000 примірників, вже розійшлась і тому Видавництво випустило її другим накладом, з покращеними ілюстраціями. Крім того, вже цього року вийшла читанка - підручник „Рідний Край". Обидва підручники написала методолог - педагог Марія Дейко в Австралії. За методичною системою проф. М. Дейко в Англії вийде також „Буквар" і друга частина букваря „Рідне Слово". Видані підручники вже є обов'язковими у Рідних Школах в Австралії, Англії, Бельгії та Зах. Німеччині, де вони знаходять гарний відгук як учнів, так і викладачів.

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА ЗАВОЙОВУЄ ФРАНЦІЮ

(закінчення зі стор. 3-ї)

Куликовського), 3. романтична (симфонія Сокальського), 4. модерна (твори Лисенка), 5. сучасна, львівська школа (Людкевич, Нижанківський, Колесса), 6. сучасна, київська школа (Жуковський, Зноско-Боровський, Штогаренко).

У листах, які наспіли до радіо — на 90% від французів, — захоплені слухачі висловлювали вдоволення з передач, запитували про українські платівки та ставили різні вимоги: Поль Гранжан захоплений „Різдвом в Україні", жалував, що таких передач мало: „Дайте нам частіше справжню українську музику, виконану й коментовану справжніми українцями, замість оббивати наші вуха підробленою „еспанською" музикою". П. Левалюа - Мобеж ґратулює за 300 років української музики" та шкодує, що програма на жаль „занадто коротка". Професор консерваторії П. Сільван „вельми цінить передачі п. Вирсти про історію музики в Україні та її зразки", бо вони дали йому „цінні інформації" і сподівається, що „матимемо ще приємність слухати нових передач у виконанні п. Вирсти". Ще інші, нечиткі підписи пишуть, що „довідалися з жалем про закінчення передач", бо ця серія „відкрила маловідому, але багату й цікаву музику, про яку бажали б довідатися ще більше" і т. д. іт. ін.

Цей успіх передач — зацікавлення французьких слухачів українською музикою, принесли д-рові нове замовлення. Директор радіостанції „Франс-мюзік" запросив нашого музиколога приготувати нову серію, — цим разом зразки української народної музики. Крім того д-р Вирста може похвалитися ще й іншими успіхами в своїй ділянці: його гасло про українську музику появилося вже двічі (1957-1965 рр.) у великій музичній енциклопедії Ляруса „Ля музік".

День 23 травня 1967 запишеться в історії українців Парижу подвійним успіхом. Вранці того дня відбулася на паризькій Сорбоні — старовинному французькому університеті, — промоція українки пані Оксани Драй-Хмара-Ашер на доктора філософії з ділянки української літератури. Це останнє заслуговує на окреме підкреслення, бо наші студенти досі не старалися використати відділу славістики на Сорбоні й це перша українська докторська праця на тому університеті! Наполеглива пані Оксана добилася затвердження своєї теми, хоч і не було професора-україніста й їй радили вибрати „сприємливішу" тему. Правда, вона мала сильний арґумент: це тема про її власного батька, замученого большевиками, то ж мусіли поступитися навіть запеклі москвофіли, яких не бракує серед західних інтелектуалів.

Після трьох років праці, — пані Оксана спеціяльно приїхала з Америки для цього, — вона таки здобула докторат й оце відбулася на Сорбоні її святочна промоція. Її професором був проф. Ґранжар, а співкритиками, — пані Марія Шерер, професор української мови в Високій Школі Східних Мов та автор книжки про „Українські думи" та проф. Люсіяні з Бордо, автор праць про „Кирило - Методіївське Братство" та нарису української літератури" в В-ві Кіє в енциклопедичному виданні про „Світові літератури" й промовець на Шевченківській сесії 1961 р.

Після 20-ти хвилинного експозе докторантки, почалося обговорення й критика. Проф. Ґранжар мав дрібні зауваги щодо побудови праці, її мови тощо. Проф. Люсіяні ствердив, що це перша українська докторська праця на Сорбоні й висловив побажання, щоб вона не була останньою, бо ж українська мова друга, після російської, на славістиці, а французи мало ознайомлені з українistикою. Пані Шерер похвалила тему, яка стоїть на грані поміж реалізмом 19-го віку та модернізмом наших часів, але й висловила жаль, що докторантка не сказала більше про неоклясиків. Вкінці всі три професори висловилися, що праця (поверх 400 ст.) „М. Драй-Хмара й неоклясики" годиться для друку, що вони й можуть „узяти до уваги".

Українське громадянство Парижу не знало про цю важливу подію, — крім близьких знайомих докторантки, — бо інакше їх було б прийшло багато, щоб привітати паню Драй-Хмару-Ашер з її великим успіхом. Вона здобула собі давно симпатії серед нас прочитанням свого „Трагічного фраґменту" на вечорі в пам'ять свого батька, та викладом про неоклясиків на курсах СУМ-у в Парижі.

Цього ж самого 23 травня паризькі українці вітали амбасадора Андре Франсуа-Понсе з його 80-літтям. Ювілят користується серед українців симпатією за його прихильне ставлення до українських справ так у минулому, як і сучасному. Він належав до почесного комітету Шевченкових святкувань у Парижі, написав декілька статтей, м. ін. у „Фіґаро" в справі України та підтримував різні українські дипломатичні дії. Повідомивши його про цей замір, — українці дістали запрошення до його власного дому, в елеґантній дільниці Парижу.

У вечірніх годинах подалися туди четверо представників української громади д-р Мусянович і д-р Вирста та дві молоді учениці Студії М. Скали-Старицького, — пп. Уляна Чайківська та Одарка Андріїшин. У дружній, домашній атмосфері й за перекускою, панове вручили ювілятові почесну грамоту й комбантантську медалю, а пані китицю розкішних квітів і... невеличкий концертик. Вони проспівали господарям два дуети: „Проліски" і „Вечір" та очевидно „Многая літа". А що були для цієї оказії зодягнені в наші строї (одна в київському, друга в гуцульському), — то це була для панства Франсуа - Понсе справжня несподіванка й велика мистецька насолода. Так саме й висловився в кінцевій подяці ювілят, зазначивши, що їхній спів підказує йому, що вони не аматорки, бо обидві посідають добру школу. Це був заслужений комплімент і для їхнього вчителя, який саме тепер готує черговий заключний концерт своєї школи.

ВІДРОДЖЕННЯ

Ще ні! Ізнов Весна
іде снігами,
Що вже лежать, як
скошені полки
Дощами куль, посічені
мечами
В бою останнім... Геліос
палкий
На срібному коні ярить
над ними.
Він переміг... Вітає
він Весну,
Свою кохану, квітами
рясними,
Що під снігами будяться
від сну.

Ще ні! Ще не кінець
і нашим Веснам!
Перемогли ми Осінь
і Сніги,
Бо сказано десь у краю
чудеснім,
Що ще далекі наші
береги.
Що корабель наш далі
має плисти
До островів, не пізнаних
людьми,
Бо там цвітуть їх береги
барвисті
Лише для нас — щоб їх
пізнали ми.

М. І. МАНДРИКА

В англійській монографії про Айру Олріджа немає згадки про Т. Шевченка

Київ. — У статті - рецензії під наг. „Великий друг Шевченка", надрукованій в „Літературній Україні" з 8 серпня 1967 р., є повідомлення, що у виданій минулого року в Лондоні монографії англійця Г. Маршала та американки Мілдред Сток „Айра Олрідж — негритянський трагік", про великого негритянського актора - трагіка Айру Олріджа, немає жодної згадки про дружбу того актора з Тарасом Шевченком. У статті зазначається, що це тим дивніше, бо Г. Маршал довгий час жив і вчився в Совєтському Союзі, а дружба між Олріджем і Шевченком у Петербурзі відома кожному. Тарас Шевченко залишив дуже добре виконаний портрет того актора, народженого 1807 р. в Ню-Йорку, на вулиці Чапель (нині Західній Бродвей). У випущеній в кінці 1966 р. в Києві монографії-перекладі англійського видання двох згаданих авторів, літературознавець О. Новицький дописав розділ про дружбу між актором і Кобзарем. Там надруковано також окремий розділ, написаний американським співаком — негром Полом Робсоном на цю ж тему, в якому, між ін., сказано: „Я уявляв собі Айру Олріджа в тих обставинах, коли він став другом великого українського поета і разом з Шевченком взаємно поділяв любов до пісень та музики негритянського й українського народів".

НОВІ КНИЖКИ

ПОЕЗІЯ

Богдан Ігор Антонич. 1909-1937. ЗІБРАНІ ТВОРИ. Зредаґували Святослав Гординський і Богдан Рубчак. „Слово" Об'єднання Українських Письменників в екзилі. Видано заходами Організації Оборони Лемківщини в Америці. Нью-Йорк - Вінніпеґ, 1967. Формат: 215 x 140мм. Стор. 400 + 12 нп. стор. ілюстрацій. (Обкладинка роботи Якова Гніздовського).

НОВІ ПОЕЗІЇ. 1966. Ч. 8. В-во Нью-Йоркської Групи. Нью-Йорк, 1966. Формат: 200 x 147 мм. Стор. 64. (Обкладинка роботи Юрія Соловія).

НОВІ ПОЕЗІЇ. 1967. Ч. 9. В-во Нью-Йоркської Групи. Нью-Йорк, 1967. Форм.: 200 x 145 мм. Стор. 60.

СТО ПОЕТІВ — СТО ПІСЕНЬ ГІАКУ-НІН-ІШШУ. Збірник давньої японської поезії - танки - укладений двірським поетом-ученим Садає Фуджіварою 1235 року н.е. Переклад, вступ та примітки: Ігор Шанковський. Видання „На горі". Серія для аматорів. Мюнхен, 1966. Форм.: 210 x 150 мм. Стор. 109 + 3 нп.

ПРОЗА

Олекса Ізарський. ЧУДО В МИСЛОВИЦЯХ. Повість. Бібліотека „Сучасности", Мюнхен, 1967. Формат: 230 x 155 мм. Стор. 151 + 1 нп.

Зосим Дончук. І БАЧИВ Я... Роман. Накладом автора. Філядельфія, 1967. Опр. Формат: 210 x 145 мм. Стор. 324 + 2 нп.

МОВОЗНАВСТВО

Olexa Horbatsch. PRAESENS UND FUTURUM SCENICUM IN DEN AELTEREN POLNISCHEN UND UKRAINISCHEN BUEHNENSTUECKEN. Sonderdruck aus AUS DER GEISTESWELT DER SLAWEN. Festschrift Erwin Koschmieder. Herausgegeben vom Seminar fuer Slavische Philologie der Universitaet Muenchen. Verlag Otto Sagner. Muenchen, 1967. Size: 240 x 170 mm. Pp. 13 + 3 np.

Василь Чапленко. НОВІ ЗНАДОБИ ДО ЕТНОГЕНЕЗИ СЛОВ'ЯН ТА ІНШИХ НАРОДІВ. Етимологічні досліди. кн. 2. Ню-Йорк, 1967. Формат: 223 x 150 мм. Стор. 63 + 1 нп.

ІСТОРІЯ

Rev. Isidore Nahayewsky, Ph. D., HISTORY OF THE MODERN UKRAINIAN STATE 1917-1923. Published by the Ukrainian Free University and Academy of Arts and Sciences. Munich, 1966. Size: 240 x 170 mm. Pp. 317 + 3 np.

Matthew Stachiv, UKRAINE AND RUSSIA. An Outline of History of Political and Military Relations (December 1917 - April 1918). By... Translated from Ukrainian by Walter Dushnyck. Preface by Clarence A. Manning. Published by Ukrainian Congress Committee of America, Inc. New York, 1967. Shevchenko Scientific Society. Ukrainian Studies. Series 20. English Section Vol. 4. Size: 235 x 155 mm. Pp. 215 + 1 np.

Michael Yaremko. GALICIA-HALYCHYNA (A Part of Ukraine). FROM SEPARATION TO UNITY. By... Shevchenko Scientific Society. Ukrainian Studies. Vol. 18. English Section, Vol. 3. Published by Shevchenko Scientific Society, Toronto - New York - Paris, 1967. Size: 215 x 140 mm. Pp. 292.

Nicholas L. Fr.-Chirovsky. AN INTRODUCTION TO RUSSIAN HISTORY. By... Philosophical Library. New York, 1967. Size: 222 x 145 mm. Pq. XIII + 3 np. + 229 + 1 np.

Михайло Гуцуляк. УКРАЇНЕЦЬ - СПІВТВОРЕЦЬ КОРДОНІВ КАНАДИ И АЛЯСКИ. (Історично-географічний нарис). Наукове Товариство ім. Шевченка. Бібліотека Українознавства, том 24. Накладом автора. Ванкувер - Торонто, 1967. Опр., Формат: 215 x 145 мм. Стор. 132 + 8 нп.

Іван Майстренко. СТОРІНКИ З ІСТОРІЇ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ УКРАЇНИ. Частина перша. Суспільно-Політична Бібліотека, ч. XVIII. Видавництво Пролог, (Нью-Йорк), 1967. Формат: 145 x 103 мм. Стор. 98 + 2 нп. (Передрук з журнала „Сучасність").

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Олекса Грищенко. РОКИ БУРІ І НАТИСКУ. Спогади мистця 1908-1918. Передмова Святослава Гординського. „Слово" Об'єднання Українських Письменників в екзилі. Нью-Йорк, 1967. Формат: 230 x 165 мм. Стор. 104.

ЯКІВ ГНІЗДОВСЬКИЙ. МАЛЮНКИ - ГРАФІКА - КЕРАМІКА - СТАТТІ. Видавництво Пролог, Нью-Йорк, 1967. Формат: 195 x 132 мм. Стор. 173 + 2 нп.

ПОЛІТИКА І ПУБЛІЦИСТИКА

Микола Міхновський. САМОСТІЙНА УКРАЇНА. Програма Революційної Українськоз Партії із 1900 року. Вступне слово проф. Володимира Шаяна. Бібліотека і Музей ім Т. Шевченка в Лондоні. Серія: Визволення України. Ч. 1. Накладом Відділу Союзу Українців у Великій Британії у Вольвергемптоні. Лондон, 1967. Формат: 215 x 140 мм. Стор. 32.

Д. Донцов. ХРЕСТОМ І МЕЧЕМ. Твори. Накладом Ліґи Визволення України - Торонто, Організації Оборони Чотирьох Свобід України - Нью-Йорк..., Української Видавничої Спілки - Лондон..., „Гомону України" - Торонто ... 1967. Форм.: 216 x 145 мм. Стор. 319 + 1 нп. (Політична Бібліотека Ліги Визволення України Ч. 24. Друге справлене видання творів. Обгортка роботи ... Н. Геркен-Русової).

Володимир П. Стахів. РУМУНСЬКИЙ „ДЕГОЛЛІЗМ". Відбитка з журнала „Сучасність" ч. 7 (67), 1966. Мюнхен, 1966. Форм.: 200 x 146 мм. Стор. 11 + 1 нп.

Іван Овечко. ВИБРАНІ СТАТТІ. Ч. 1. (Гантінґтон Парк, Каліф.), 1967. Формат: 210 x 140 мм. Стор. 61 + 3 нп.

Lev E. Dobriansky. REVIEW OF U.S. POLICY TOWARD THE USSR. A Major Theme for the 1967 Captive Naions Week. By... Reprinted from The Ukrainian Quarterly, Vol. XXIII, No. 1, Spring, 1967. New York. Size: 237 x 162 mm. Pp. 16.

РЕЛІГІЯ

ARCHBISHOP MAJOR JOSEPH CARDINAL SLIPY — ВЕРХОВНИЙ АРХИЄПИСКОП КАРДИНАЛ КИР ЙОСИФ СЛІПИЙ. Cardinal Slipy Jubilee Committee Chicago — Ювілейний Комітет на пошану Верховного Архиєпископа Кардинала Йосифа Сліпого. Jubilee Book — Ювілейна Книга 75 - 50, 1892-1917. (Шикаґо, 1967). Формат: 253 x 177 мм. Стор. 96. (Зредаґував: д-р Василь Маркусь, англійські тексти: о. Йосип Шарий).

Протоєрей Василь Булавка. КОРОТКИЙ КУРС БОГОСЛУЖІННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ. Накладом автора. Чікаґо, 1966. Форм. 180 x 130 мм. Стор. 57 + 7 нп.

ЕНЦИКЛОПЕДІЇ

Євген Онацький. УКРАЇНСЬКА МАЛА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ. Книжка XV. Літери Ст. - Уц. Накладом Адміністратури УАПЦеркви в Арґентині. Буенос Айрес, 1966. Формат: 270 x 196 м. Стор. 1845-1972.

СЕРІЙНІ ВИДАННЯ

Український Технічно-Господарський Інститут. НАУКОВІ ЗАПИСКИ. IX (XII). Мюнхен, 1966. Формат: 240 x 170 мм. Стор. 225 + 3 нп.

Український Технічно-Господарський Інститут. НАУКОВІ ЗАПИСКИ. X (XIII). Мюнхен, 1966. Формат: 240 x 170 мм. Стор. 45 + 3 нп.

Український Технічно-Господарський Інститут. НАУКОВІ ЗАПИСКИ. XI (XIV). Мюнхен, 1966. Формат: 240 x 170 мм. Стор. 105 + 3 нп.

ХРОНІКА НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА ЗА РОКИ 1964-1965. Ч. 80. Накладом Наукового Товариства ім. Шевченка. Торонто - Ню-Йорк - Сидней - Париж, 1966. Форм.: 245 x 170 мм. Стор. 92.

РІЗНЕ

Пан-Американська Українська Конференція. ПРОЄКТИ ПРОГРАМОВИХ МАТЕРІЯЛІВ СКВУ. Вінніпеґ, Канада - Ню Йорк, Н.И., ЗДА, 1967. Формат: 235 x 153 мм. Стор. 27 + 1 нп.

ЇЇ ЕКСЦЕЛЕНЦІЯ УКРАЇНА...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

крито. При вході відвідувачів вітала усміхнена дівчина - красуня в прекрасному полтавському одягу. Скрізь лунала українська мова. Хто бачив цей павільйон раніше, дивувався всіми дивами, як це його впродовж мабуть одної ночі перетворено на український. Як раніше не можна було побачити ані українського напису, ані української книжки, так тепер були майже виключно українські книжки, по всіх усюдах стояли спеціяльні, люксусові видання „Радянської України", „Культури і Життя" з багатьма кольоровими ілюстраціями та багато спеціяльних публікацій: „Людина з України", „Зустріч з прекрасним", „Україна в світі" та ін. А на столах з книжками майже виключно українські видання, власне видання українською мовою, але не бракувало і українських клясиків. На стінах багато оригіналів мистецьких творів. Нас інформували, що повних 120 скринь книг і мистецьких творів привезено на цей день. Українські килими, писанки, навіть погруддя Івана Франка доповнювали панораму.

„Потьомкінське село"

Усе це могло приємно залоскотати кожне українське серце — а їх на виставці в цьому дні були тисячі — але ця приємність не могла затьмарити очей не тільки на свідомість, але й наявні докази, що все це було майстерно подумане і зроблене тільки „на показ", на один день, щоб утихомирити український бунт тут, а можливо й там, по той бік залізної завіси. Одна з тих подробиць: навіть на недалекому совєтському кіоску був гарний український напис: „Вітаємо!", а в кіоску були „Квіти степу" та інші українські вина і „українські горілки" із додатковим написом внизу, що це „рашен водка". Характеру „потьомкінського села" на цьому майстерно влаштованому показі таки не пощастило цілком закрити.

Культурно-мистецький спекталь

Кульмінацією того таки справді „спеціяльного дня" був великий культурно-мистецький спекталь - фестиваль, який почався на тій же „Площі Націй" о год. 4.30 і тривав точно до години 6-ої та якому приглядалися десятки тисяч народу. Ми не мали й не нотували детальної програми, але все, що тут почули й побачили, було — в нашій уяві — завершеним мистецтвом. Як між книжками переважала комуністична література, то в програмі мистецького фестивалю був виключно фолкльор - народні танки, пісні і народні одяги. А виконавці програми без сумніву вклали ввесь свій талан і всю свою душу, щоб ці чудові зразки української культури показати в їх найкращій формі. Це, думаємо, розвалило та в поважній мірі знівечило безсумнівні політичні цілі організаторів та будівничих того „потьомкінського села".

За кулісами

У програмі того „спеціяльного дня" були ще й інші виступи. Була пресова конференція з Тороньком та іншими членами делеґації, були прийняття, було безліч всіляких розмов і безліч коментарів. Наприклад, під час кінцевого прийняття делеґацію УССР з Тороньком на чолі вітав офіціяльно генеральний комісар совєтського павільйону Борис Борисов. Говорив російською мовою, а його промову зараз же перекладали для делеґації на українську мову. Очевидно, що це була демонстрація, але хто міг би з певністю сказати, в якій цілі та хто її влаштував? Майже кожний мав з якогось джерела якусь „закулісову вістку", і вони, ці вістки та інформації, суперечили одна одній. Але безперечним було, що які скриті цілі й не були б причиною влаштування того політичного спектаклю, українська культура показалася на тому світовому форумі у всій своїй незрівняній красі, і на цьому могла скористати й українська справа. Як не намагався Торонько та деякі інші з його групи втовкмачувати своїм слухачам в голову „Українську Радянську Соціялістичну Республіку", залишилася в них переважно тільки „Україна", „Юкрейн", чи „Юкрейнія", як це виявив і сам генеральний комішенер Експо, а на виставі того дня часто можна було почути запит: де є український павільйон? Москва погодилася чи була змушена погодитись на український спектакль, але брак українського павільйону говорив куди голосніше і вимовніше про колоніяльну залежність України, ніж пустословне твердження Торонька про її „суверенність".

Її Ексцеленція Україна

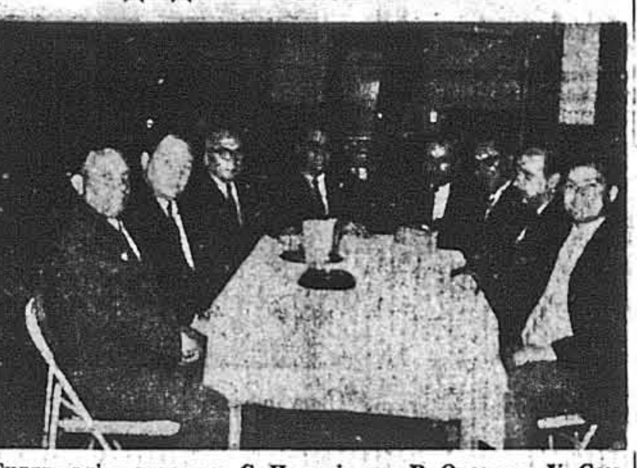
На Експо під час „Спеціяльного Дня Української Радянської Соціялістичної Республіки", на якому генеральний комішенер Експо величав Торонька „ексцеленцією" як репрезентанта української держави, — не було української держави бо така не існує. Її завоювала і поневолила Московія. Але в тому дні, як і раніше під час багатьох виступів українських мистецьких груп з Канади і ЗДА, під час недавнього Дня Української Молоді, там була і є та справжня Її Ексцеленція Україна, в її непереможній вітальності, в її незрівняній культурній творчості, з якими вона вічна.

ЯК ГРАБУЮТЬ УССР

Перший секретар Винницького обкому КПУ П. Козир у статті „З висот півстоліття" в „Радянській Україні" з 18 серпня, хвалиться продукцією тільки Винницької области: „З буряків, що їх збирають наші колгоспи, заводи области виробляють понад 60 мільйонів пудів цукру на рік. Багато це чи мало? Нагадаємо, що в Радянському Союзі живе приблизно 60 мільйонів сімей. Отже, виходить, що кожна сім'я в нашій країні споживає щороку пуд вінницького цукру"...

Сан Франсіско, Каліф.

ВІДВІДИНИ УЛАСА САМЧУКА

Сидять зліва направо: С. Паньків, д-р В. Оренчук, У. Самчук, Є. Черепенко, М. Цар, проф. П. Лукач, Я. Блищак, З. Зубрицький.

З початком місяця травня до Сан Франсіска загостив п. Улас Самчук, який з рамени УНСоюзу об'їздив західне побережжя Америки, збираючи матеріяли до видання книжки про життя українців в Америці з нагоди 75-ліття УНСоюзу.

З цієї нагоди відбулись сходини управи відділу, на яких п. У. Самчук з'ясував свої пляни, мету свого приїзду та подав інформації про свій побут в Сан Дієґо й Лос Анджелесі.

Пан Самчук затримався в нашому місті один тиждень, і Управа відділу поробила старання, щоб в часі свого побуту він мав нагоду пізнати красу міста Сан Франсіска та поблизьких околиць, запізнатися з чільними громадянами на нашому терені та відвідати перших наших поселенців, українців на своєму терені, а також бачитися з представниками місцевих організацій та церков.

Окремо відбуто зустріч з громадянством наших околиць в неділю 7-го травня в залі Укр. Прав. Церкви. Від управи відділу вітали гостя голова д-р В. Оренчук, який з'ясував ціль приїзду гостя, інформував про творчий шлях письменника. Відтак промовив шановний гість, який поділився думками з присутніми про ціль своїх відвідин. При перекусці, поданій сестрицтвом укр. прав. церкви, п. У. Самчук відповідав на запити присутніх. На заклик п-і Теклі Даннис присутні зложили 57 дол. на видавничу діяльність гостя.

Я. Блищак

У КРАЇНІ КОНТРАСТІВ...

(Продовження зі стор. 2-ої)

вячуємо йому належної уваги. Можливо, що плянований Світовий Центр цю справу поладнає.

Чим могли б ми допомогти нашим людям у Бразилії? Їм потрібно шкільних підручників, українських грамофонних платівок, нот. З огляду на велику різницю у вартості валюти (1 доляр — 2.700 крузейрів) поодинокі організації та громадяни повинні висилати їм ці речі в формі дарунків.

У Бразилії є багато здібних українських дітей, які охоче продовжували б свої студії, але не мають на це засобів. Ми, як сильніші економічно, могли б фундувати для них стипендії.

СФУЖО вже довгі роки підтримує такі зв'язки з Жіночою Організацією в Бразилії. Жіночі організації Америки й Канади вже почали висилати одежу й взуття для українських дітей в Бразилії, а відділи Союзу Українок Америки вже уфундували для них кілька стипендій.

Надалі ми повинні держати з нашими людьми в тій країні ще тісніший контакт, щоб мати там опертя у загальноукраїнських справах.

Віримо, що Світовий Конґрес Вільних Українців згуртує нашу спільноту в вільному світі.

(Кінець)

СТРАЙК НЕМИНУЧИЙ В АВТОМОБІЛЬНІЙ промисловості, — заявляє містоголова Об'єднаних Автомобільних Робітників Ліонард Вудкок, який веде переговори з представниками трьох найбільших автомобільних компаній. Він сказав, що в порівнянні з переговорами в 1964-му році теперішні розмови стоять дуже позаді, і тому можна сподіватися, що страйк майже неминучий 7-го вересня, бо контракт кінчається 6-го того ж місяця. Також і представник фірми Дженерал Моторс Ерл Брамблетт сказав, що компанії „мусять ще перейти високі гори", щоб порозумітися з представниками спілки Об'єднані Автомобільні Робітники.

Сумна гумореска про веселу торгівлю на Одещині

У колгоспі під красномовною назвою „Заповіти Леніна" є своя бухгалтерія. Бухгалтеркою працює в ній Т. Струтинська. Все було б гаразд, коли б не штовхнула її нечиста сила на гадку: купити собі велику шафу. Велика шафа коштує великі гроші, аж 92 карбованці й 70 копійок, але жінка якось їх насклала, а може й закордонний „капіталістичний" пакунок допоміг. Словом — залишилось тільки зайти в споживче товариство, в сільську кооперативу — і придбати свою мрію.

Передаємо слово жертві: „Якось я мала необережність зайти до крамниці № 1 Козачанського споживчого товариства. І сподобалась мені дзеркальна шафа. Щоправда, на той час вона була не зовсім дзеркальна. Там, де мало бути дзеркало, чорніла діра. Домовилися з продавцем Іваном Михайловичем Струтинським, що я сплачую вартість разом з дзеркалом, але свою покупку заберу тоді, коли вона буде повністю укомплектована. На цьому й зійшлися. Я заплатила 92 карбованці 70 копійок і рада-радісінька пішла собі на роботу.

Та передчасна була моя радість. Бо розмова ця і купівля відбувалися в серпні 1966 р., а вже середина нового серпня, а моя шафа, як була без дзеркала, так і лишається без нього. Тепер, власне кажучи, їй те дзеркало потрібне, як сторічній бабусі намисто. Стоїть вона в крамниці обідрана, понівечена, зате я стала постійним клієнтом крамниці. Весь час навідуюсь до продавця І. М. Струтинського і хочу, щоб мені повернули мої гроші або продали добру шафу. Та все це поки що лише марнування часу. За цей час дізналась, що попередній господар шафи щось місяців зо три нею милувався, а потім привіз назад до крамниці. Тепер я милуюсь. А що мені залишилось робити? Зверталась по допомогу до голови споживчого товариства Д. Ф. Бойка, обіцянками годує.

Видно, таке вже дзеркало роботи нашого споживчого товариства: наобіцяти, а потім нічого не робити. І ходять люди за тим обіцяним не день і не два, а роками".

Хто написав цей черговий наклеп на звичайні особи, так бо мовити, щоденні події в УССР? Ні, не наш славний Микола Понеділок. Написала ту сумну гумореску сама Т. Струтинська, в київській „Радянській Україні" з 12 серпня 1967 року. Якщо вона купуватиме ту шафу ще й у 1968 р., то ми знову попрохаємо її до слова...

50-річчя подружжя Василя і Анни Соколів

В просторому домі дочки панства Соколів, пані Б. Чарґін відбулися ювілейні святкування з приводу 50-річчя подружного життя п-ва Анни і Василя Соколів.

Василь і Анна Сокіл

Понад двісті осіб, з Сан Франсіска, Лос Анджелесу, Сан Хозе та далекої Пенсилвенії й Саскачевану, Канада, зібралися, щоб достойно вшанувати п-во Соколів за їхню постійну працю для нашої церкви, громади і народу. Між присутніми були гості з Дітройту панство Василь і Наталка Довгані та з Саскачевану пані Ольга Форійон з сином.

Ювілейну гостину підготовили дочка і зять панства Соколів. Гостиною проводив зять п. Дж. Чарґін, який і виголосив довшу промову про життя ювілятів. Пан Сокіл народився в селі Полчиці, повіт Збараж, а до Америки приїхав в 1914 році до Ню Йорку. 7-го червня 1917 року одружився з панною Анною Балешта з села Токи, повіт Збараж, та переїхали на постійне проживання до Естону, Пенсилвенія.

З переїздом на нове місце ювіляти включилися всецілo в українське громадське життя Естону, вступаючи в члени Українського Народного Союзу та інших місцевих організацій.

Крім участи в українському житті пан Сокіл працював і в місцевих американських організаціях, будучи членом Чембер оф Комерс, Елкс Клюбу, директором Ласнс Клюбу та інших.

В перших роках свого поселення в Естоні пан Сокіл заснував пральне підприємство під назвою Естон Ляндріс, Інк., якого довгі роки був завідуючим та президентом. Тепер є членом ради директорів цього підприємства, що побільшило свої філії і на стейт Флориду.

З виїздом дочки панства Сокіл до Каліфорнії, ювіляти в 1961 році залишили Естон та перенеслись на соняшний захід до містечка Кембел в Каліфорнії віддаленому на 50 миль від Сан Франсіска.

Короткі привіти з нагоди 50-річчя складали ювілятам дочка, зять, внуки й гості. Письмові привіти наспіли від відділу УНСоюзу, якого членом управи є пан Сокіл та відділу ООЧСУ як і численних знайомих по всій Америці.

Під кінець святкувань зворушений ювілят п. Сокіл в імені своїм і дружини, дякував промовцям, та всім, що так гарно, чисельно і щиро відзначили ювілейну дату його подружнього життя. Після офіційного закінчення гості весело забавлялися до пізньої ночі.

Я. Б.

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будучність, а нашій громаді у вільному світі нового свідомого члена!

СПОРТ

редагує В. СОХАН

КАЛЕНДАРЕЦЬ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ

XI Легкоатлетичні змагання за першість УСЦАК, присвячені 50-літтю Відродження Державности України та 25-літтю УПА, під кличем „Привіт Рідній Землі" відбудуться 26-го і 27-го серпня на оселі „Діброва" біля Дітройту, Миш.

Тенісові і плавацькі першості УСЦАК, що їх влаштовує Карпатський Лещетарський Клюб з Ню Йорку на доручення УСЦАК, відбудуться 2-го, 3-го і 4-го вересня на Союзівці. Індивідуальні переможці змагань, як теж переможець у дружиновому точкуванні, одержать трофеї УНСоюзу та УСЦАК.

„Київ", Рочестер — УСК Ню Йорк, товариські футбольні змагання, відбудуться в суботу, 26-го серпня, о год. 5.30 вечором на грищі „Капс Гілл" у Рочестері. Футболісти Спортового Товариства „Київ" при осередку СУМА в Рочестері розпочинають цими товариськими змаганнями свій осінній футбольний сезон. Цього самого дня після змагань влаштовує С. Т. „Київ" з залі „Українського Дому" спортову забаву в честь гостей з Ню Йорку. Дружина „Киева" бере участь в ліговних змаганнях рочестерської Першої Дивізії.

ПЕРШУНИ ТЕНІСОВИХ ПЕРШОСТЕЙ УСЦАК ЗА 11 РОКІВ

Чоловіки, першуни УСЦАК, які здобули чаші УНСоюзу:

1956 — Б. Стопницький
1957 — Ю. Гдів
1958 — Ю. Король
1959 — Ю. Король
1960 — Ю. Король
1961 — В. Герлинський
1962 — Л. Ворobкевич
1963 — Л. Воробкевич
1964 — Л. Воробкевич
1965 — І. Дурбак
1966 — І. Дурбак

Жінки, першуни УСЦАК, які здобули чаші Союзівки:

1956 — М. Душник
1957 — О. Дигдалевич
1958 — І. Стецик
1959 — І. Стецик
1960 — І. Стецик
1961 — Л. Друневич
1962 — І. Стецик
1963 — Л. Друневич
1964 — Л. Друневич
1965 — Л. Друневич
1966 — Л. Друневич

Сеньйори, першуни УСЦАК, які здобули чаші „Свободи":

1958 — Р. Ракочий
1959 — М. Венгринович
1960 — В. Соколовський
1961 — В. Соколовський
1962 — К. Бень
1963 — Б. Стопницький
1964 — К. Бень
1965 — В. Гук
1966 — В. Гук

Юнаки, першуни УСЦАК, які здобули чаші „Українського Тижневика":

1959 — Р. Смаль
1960 — мол. - О. Лебедович
— стар. - Б. Сливка
1961 — мол. - І. Дурбак
— стар. - Б. Сливка
1962 — А. Попель
1963 — Я. Тимків
1964 — В. Роговський
1965 — З. Яцків
1966 — Ю. Мінченко

Юначки, першуни УСЦАК, які здобули чаші „Українського Тижневика":

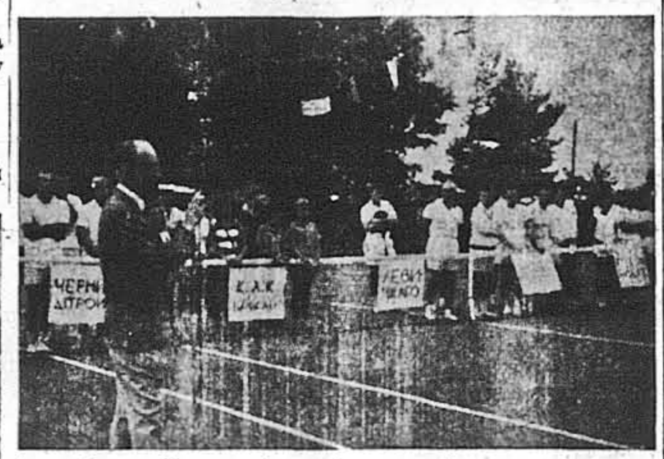
1959 — Андрія Кейбіда
1960 — Андрія Кейбіда
1961 — Андрія Кейбіда
1963 — Андрія Кейбіда
1965 — Звенислава Ленець
1966 — Звенислава Ленець

Змагуни, нагороджені за найкращу спортову поставу Чашою Марії Душник:

1964 — І. Дурбак
1965 — Ю. Мінченко
1966 — Б. Бурачинський

Переможці тенісових першостей УСЦАК 1966 року та члени проводу цих змагань. Стоять зліва: інж. Тарас Грицай, д-р Володимир Гук — першун сеньйорів, інж. Богдан Рак — керівник змагань, Люся Друневич — першун жінок, Іван Дурбак — першун чоловіків, інж. Ярослав Рубель. Клячать у першому ряді зліва: Юрій Мінченко — першун юнаків, Звенислава Ленець — першун юначок, та Роман Ракочий мол. — першун хлопців.

Інж. Богдан Рак, керівник і головний суддя тенісових першостей УСЦАК, промовляє на святочному відкритті цих змагань українців Америки і Канади 1966 року на Союзівці.

Іван Дурбак, як переможець попередніх першостей, складає присягу в імені усіх учасників на відкритті минулорічних змагань УСЦАК

Керівник змагань інж. Богдан Рак в товаристві Йосипа Лисогора, головного предсідника УССоюзу, на гостинній оселі якого проведено вже 11 тенісових і 10 плавацьких першостей Української Спортової Централі Америки і Канади

Двократний першун сеньйорів 1965 і 1966 р., Володимир Гук

Фіналісти минулорічних тенісових першостей УСЦАК в конкуренції юнаків Ростислав Смаль і Іван Дурбак, який здобув першість УСЦАК 1966 року

Дві „родинні дружини" тенісистів на першостях УСЦАК на Союзівці: стоять від ліва д-р Володимир Ленець, Андрій Ленець і д-р Іван Павлічка; у першому ряді Марія Павлічка, Дзвінка Ленець і Ярослава Павлічка

Батьки і діти на тенісових змаганнях УСЦАК: д-р Богдан Бурачинський і інж. Роман Ракочий та їхні сини, також учасники змагань Роман Ракочий мол. і Борис Бурачинський

БІЛЬШЕ ПРО ТЕНІСОВІ І ПЛАВАЦЬКІ ПЕРШОСТІ УСЦАК У ЗАВТРІШНЬОМУ ЧИСЛІ.

Колгоспники в Україні не підлягають державному соціяльному забезпеченню

Київ. — У відділі „Юридичні консультації" „Молоді України" з 15 серпня надруковано запитання читача з Полтавщини: „Хто повинен виплачувати допомогу за лікарняним листом членам колгоспу?" Идеться про допомогу, як тимчасово або взагалі непрацездатному, що стверджує після оглядин і перевірки лікар, так зв. „Лікарський лист". Названа газета подала таку відповідь: „Члени артілі, які працюють у колгоспі, не підлягають державному соціяльному забезпеченню".

„Стиль" совєтської полеміки

З нагоди виходу книжки В. Мінченка „Сатира в естетиці соціялістичного реалізму" (Київ, 1967) у „Радянській Україні" з 12 серпня з'явилася рецензія, в якій розшукується причини „ідейного відставання, обміління ряду сатиричних творів" в УССР. Крім того, в ній зводиться полемічний „бій" з одним закордонним автором, не називаючи його прізвища:

„Добре, що критик у зв'язку з розробкою проблеми національної специфіки сатири вступає в полеміку з націоналістичними „теоретиками", які грубо перекручують факти і часто намагаються видати бажане за реальне. У книзі „Комедія в радянському театрі" (Ню-Йорк, 1956), автор дійшов до того, що заявив, ніби радянське мистецтво взагалі нівелює „особливості різних національних культур". Б. Мінчин слушно підкреслює думку про те, що кожна нація бере все краще, прогресивне з національних традицій інших народів і на цій базі розвиває передове, життєздатне в традиціях її власної національної культури. Отже, брехня має дуже короткі ноги, і на них можна легко спіткнутися й гепнутись дволикою пикою в самісіньку калюжу".

АМЕРИКА — „ПЛАКСИГЛАЗОВА МАДОННА"

Відомий за кордоном виступами Віталій Коротич на сторінках „Вітчизни з України" ч. 28 з липня ... що він закінчив поему ... „Вогонь", у яку „включив поему „Ленін, том 54-й" — перший мій великий твір, осмислення величних слів безсмертного Леніна. До речі, я уникаю цього епічного жанру, але ... Може, допишу про Америку „Плаксиглазова мадонна"...

Українець співпрацював з К. М. Вінчелом над підручнеком „Гайд ту референс букс"

Ню Йорк. — Кілька тижнів тому появилося 8-ме, майже зовсім перероблене і доповнене, видання книжки „Guide to reference books" автором якої є К. М Вінчел (C. M. Winchell) з Колюмбійського Університету. Ця 741 сторінкова книга є одним із найосновніших підручників для бібліотекарських студій в ЗДА і Канаді, а також в декотрих інших англомовних країнах, є вона також підставовою книгою для референс-департаментів усіх бібліотек, охоплює вона „Референс матеріял" з усіх ділянок науки та заступає усі країни світу. Включено тут і понад 10 українських книжок, а між ними „Енциклопедію Українознавства" англійською мовою під числом DC 248, видану НТШ під редакцією проф. В. Кубійовича в Торонтському університеті, фінансовану Українським Народним Союзом.

Приємно відзначити, що між прізвищами багатьох спеціялістів різних галузей науки та професійних американських професійних бібліотекарів, котрі співпрацювали з автором над цим підручником, є також єдиний українець, мгр. Іван Кобаса, з Бібліотеки Колюмбійського університету, який працював над матеріялами, писаними східньо-европейськими мовами.

Канадійський журнал називає співачку Іванну Карасевич новою Мері Мартін

Калгарі, Канада. — Молода талановита українська співачка з Вінніпеґу Іванна Карасевич здобуває нові і нові мистецькі осяги. Після індивідуальних концертових виступів, вона виконувала головну партію в музичній п'єсі В. Міччела „Дика троянда" в м. Калгарі. Ілюстрований тижневик „Шатлен" подав з приводу вистави велику рецензію, наводячи слова автора п'єси про гру Іванни Карасевич, що це — нова Мері Мартін, відома з фільму „Савт Пасифік", з музкомедії „Гелло, Доли" та ін. Як повідомив тижневик „Новий Шлях" з Вінніпеґу з 19 серпня, у м. Калгарі, після прем'єри „Дикої троянди": Після прем'єри „Дика Рожа" в часі прийняття усі артисти були представлені принцесі Олександрі, а в тому числі Іванна Карасевич, яка подарувала принцесі вишиту чудову писанку.

Зворушена таким символічним дарунком принцеса Олександра заявила, що їй присмно одержати такий дарунок, бо вона сама по матері Марині, православного віровизнання і визнається на символіці орнаменту на писанках.

ТАРЗАН. Ч. 5860. В'язень вбиває детектива!

Болючі хвилини минали, як в'язень обмірковував плян втечі...

Аж нагло з'явилася чудесна можливість, коли він побачив, що поїзд зближається до тунелю!

Швидко стемнілося і настав заглушливий стукіт, і ніхто не чув удару кулака, ані не бачив, як детектив став непритомний!